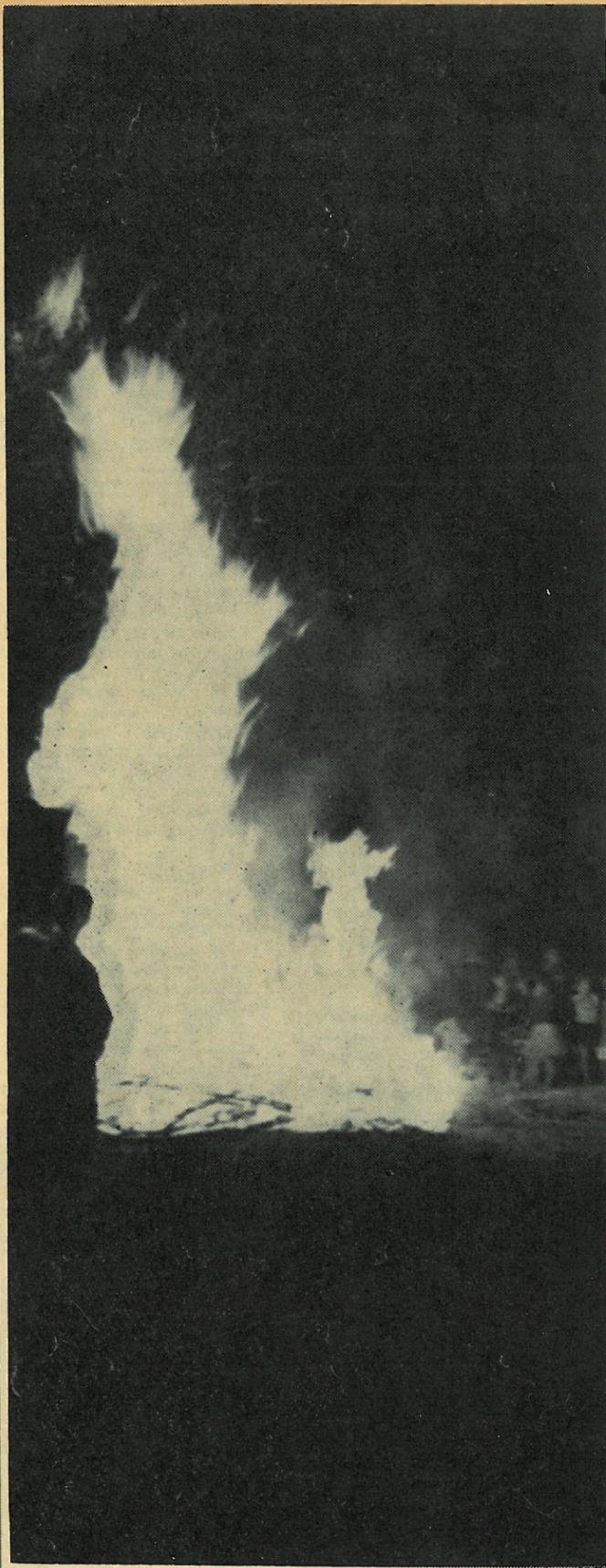

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
PAZDZIERNIK — OKTÓBER — ŘÍJEN Nr 10 1967 Cena 1 zř

Zdravím Ťa, zem, čo dymíš v
ranných parách,
s potokmi, púpavou a lebedou,
s jaskyňou snov, ktorá sa
nezatvára,
s čiernymi brlohmi medved'ov.
(Z básne IVANA MOJÍKA Slovensko)

*3. septembra 1967 zapla-
nuli vatry na Spiši a Ora-
ve. Začali oslavy spojené
s dvadsaťročím existencie
a pôsobenia Kultúrnej spo-
ločnosti Čechov a Slová-
kov v Poľsku.*

(Zprávy na str. 6-7)

Deklaracja polsko-francuska

Oficjalna wizyta prezydenta Republiki Francji Charles de Gaulle'a, który przebywał w naszym kraju wraz z małżonką na zaproszenie przewodniczącego Rady Państwa Edwarda Ochaba została zakończona.

W ostatnim dniu pobytu prezydenta de Gaulle'a w Polsce przeprowadzono

końcowe rozmowy polsko-francuskie. W ich wyniku opublikowana została wspólna deklaracja, którą zamieszczamy poniżej.

Generał de Gaulle zaprosił Władysława Gomułkę, Edwarda Ochaba i Józefa Cyrankiewicza do złożenia oficjalnej wizyty we Francji. Zaproszenie to zostało przyjęte z zadowoleniem.

Prezydent Republiki Francuskiej, któremu towarzyszył minister Spraw Zagranicznych, Maurice Couve de Murville, a — w pierwszych dniach podróży — minister Oświaty, Alain Peyrefitte, zwiedził różne regiony Polski, zapoznając się z różnymi aspektami obecnej rzeczywistości polskiej.

Naród polski zgotował generałowi de Gaulle'owi niezwykle gorące przyjęcie. Dowodzi to, jak trwale i żywe są uczucia głębokiej przyjaźni łączącej od wieków oba narody.

Generał de Gaulle odbył rozmowy z Władysławem Gomułką, Edwardem Ochabem i Józefem Cyrankiewiczem.

W rozmowach tych brali udział:

ze strony francuskiej — minister Spraw Zagranicznych, Maurice Couve de Murville, ambasador Francji w Polsce, Arnaud Wapler oraz sekretarz generalny Urzędu Prezydenta Republiki, Bernard Tricot;

ze strony polskiej — minister Spraw Zagranicznych, Adam Rapacki, minister Handlu Zagranicznego, Witold Trąpczyński, wiceminister Spraw Zagranicznych, Marian Naszkowski oraz ambasador PRL we Francji, Jan Druto.

Celem tej pierwszej wizyty szefa państwa francuskiego w Polsce było nie tylko zacieśnienie rozlicznych więzi, które łączą oba kraje, ale również danie wyrazu wspólnym poglądom Polski i Francji w licznych zagadnieniach. Wizyta podkreśliła wspólną troskę obu stron o zapewnienie trwałego pokoju w Europie.

Rozmowy, które odbyły się w serdecznej atmosferze, umożliwiły szeroką wymianę poglądów na główne problemy polityki międzynarodowej, jak i na stosunki polsko-francuskie.

Szczególną uwagę poświęcono, oczywiście, Europie i jej problemom.

Obie strony uznały, że coraz powszechniejsze dążenie w krajach europejskich do rozwoju wzajemnych stosunków politycznych, ekonomicznych, kulturalnych, technicznych i naukowych — jest potwierdzeniem wzrastającej świadomości związków, łączących narody Europy. Obie strony są zgodne, że należy popierać rozwój takiej współpracy między wszystkimi krajami kontynentu.

Przy tej okazji dokonano wymiany poglądów na temat bezpieczeństwa europejskiego. Podkreślono, że w żywotnym interesie Polski i Francji leży doprowadzenie do uzgodnionego między zainteresowanymi stronami rozwiązania tego problemu przy poszanowaniu zasad suwerenności narodowej, integralności

terytorialnej, nieuzyciu siły we wzajemnych stosunkach i nieingerencji w wewnętrzne sprawy któregokolwiek państwa.

W związku z tym omówiono możliwości zwołania konferencji europejskiej w sprawie bezpieczeństwa.

Podkreślono, że coraz ściślej-sza współpraca między Polską i Francją stanowi pozytywny wkład do sprawy odprężenia, porozumienia i pokoju w Europie. Postępy uzyskane już na drodze odprężenia pozwalają zakładać korzystną ewolucję, która stopniowo powinna umożliwić stworzenie w ramach europejskich koniecznych warunków dla zbadania i rozwiązania problemu bezpieczeństwa, a także innych wielkich problemów istniejących jeszcze w Europie, a zwłaszcza problemu niemieckiego.

Uregulowanie tych problemów może nastąpić tylko za zgodą wszystkich zainteresowanych krajów.

Przedmiotem wymiany poglądów była sytuacja w Wietnamie. Obie strony potępiają wojnę, której stałe nasilenie zagraża bytowi narodu wietnamskiego, podważa bezpieczeństwo krajów sąsiadujących i stanowi główną przeszkodę dla odprężenia międzynarodowego. Są one przekonane, że jedynie zaprzestanie obecnej interwencji i powrót do Układów Genewskich z 1954 r. pozwolą położyć kres konfliktowi i zapewnić narodowi wietnamskiemu prawo do stanowienia o swym losie.

Rozmowy dotyczyły także sytuacji na Bliskim Wschodzie. Rozmówcy wymienili poglądy na temat tego problemu i stwierdzili, że ich konkluzje są na ogół bliskie.

Obie strony omówiły ważną rolę, jaką Organizacja Narodów Zjednoczonych może spełnić w dziedzinie utrwalenia pokoju i międzynarodowego bezpieczeństwa, przy czym jej działalność winna opierać się na ścisłym przestrzeganiu zasad i zaleceń Karty Narodów Zjednoczonych.

Generał de Gaulle i polscy mężowie stanu rozpatrzyli stosunki polsko-francuskie we wszystkich dziedzinach i stwierdzili z zadowoleniem, że rozszerzyły się one i ożywiły. Zdecydowali oni uczynić wszystko dla pogłębienia tego korzystnego rozwoju.

W dziedzinie gospodarczej obie strony stwierdziły stały i korzystny wzrost wzajemnej wymiany i uznały, iż istnieją dalsze możliwości jej rozwoju. Wyraziły one nadzieję, że ta wymiana handlowa będzie rozwijała się pomyślnie w dalszym ciągu i stwierdziły między innymi znaczenie długoterminowych umów i kontraktów.

Zalecono, aby w tym duchu mieszana komisja przewidziana polsko-francuskim układem handlowym, która zbierze się w październiku 1967 r. rozpatrzyła problemy wymiany handlowej, a w szczególności eksportu polskiego do Francji.

Wspólnym dążeniem obu rządów jest ustanowienie trwałej współpracy między Polską a Francją w dziedzinie gospodarczej i przemysłowej. W związku z tym postanowiono działać zgodnie z wytycznymi komisji współpracy, która zebrała się w końcu maja w Paryżu.

Podkreślono znaczenie rozszerzenia współpracy naukowej i technicznej w oparciu o umowę podpisaną w 1966 r. Zgodnie z tą umową, przewiduje się zorganizowanie w najbliższej przyszłości sympozjów, wymianę naukowców, techników i młodych stażystów, jak również prowadzenie wspólnych badań.

Obchody w 1967 r. setnej rocznicy urodzin Marii Skłodowskiej-Curie stają się dobitnym wyrazem związków łączących naukę polską i francuską.

Wizyta generała de Gaulle'a uwytkowała stare tradycje więzów kulturalnych, wciąż żywych w świadomości obu narodów. Stwierdzono, że polsko-francuska wymiana kulturalna rozwija się w sposób zadowalający w ramach układu kulturalnego, podpisanego w Warszawie w dniu 20 maja 1966 r. Obie strony postanowiły rozwijać naukę języka polskiego we Francji i francuskiego w Polsce celem przygotowania najodpowiedniejszej podstawy dla lepszego wzajemnego poznania obu krajów i ich cywilizacji. Działalność ośrodków kulturalnych polskich we Francji i francuskich w Polsce winna stanowić cenną pomoc dla rozszerzenia stosunków w tym zakresie.

Generał de Gaulle i polscy mężowie stanu ocenili z wielkim zadowoleniem wyniki wizyty, która świadczyła o głębi i żywotności przyjaźni polsko-francuskiej. Wyrzili oni również zadowolenie z atmosfery zaufania, jaka cechowała ich rozmowy. W celu wzmocnienia kontaktów między obu krajami i dalszego zacieśnienia współpracy politycznej, obie strony postanowiły odbywać regularne konsultacje w sprawach interesujących Polskę i Francję.

Generał de Gaulle zaprosił Władysława Gomułkę, Edwarda Ochaba i Józefa Cyrankiewicza do złożenia oficjalnej wizyty we Francji. Zaproszenie to zostało przyjęte z zadowoleniem. Termin zostanie ustalony w czasie późniejszym na drodze dyplomatycznej.

Warszawa, 12 września 1967 r.

20. WYROCIE

ZARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE

Z okazji XX Rocznicy istnienia Organizacji Czeskiej i Słowackiej Mniejszości Narodowych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Lublinie przekazuje szczere gratulacje i życzenia dalszych sukcesów w dziele umacniania przyjaźni i braterstwa między narodem Polskim i narodami — Czeskim i Słowackim.

WŁADYSŁAW KOZDRA
I-SZY SEKRETARZ KOMITETU WOJEWÓDZKIEGO
POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ
W LUBLINIE

ZARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE

DRODZY TOWARZYSZE

Mija 20 lat od czasu, kiedy po raz pierwszy w warunkach Polski Ludowej zawiązały się na Spiszu i Orawie Stowarzyszenia skupiające ludność słowacką z tych terenów. Działające obecnie wśród ludności słowackiej i czeskiej w Polsce Towarzystwo Kulturalne Czechów i Słowaków, razem z innymi organizacjami politycznymi i społecznymi, w ramach Frontu Jedności Narodu, uczestniczy w budowie socjalizmu w Polsce, podtrzymuje piękne i bogate tradycje kulturalne ludu słowackiego i czeskiego.

Słowacy i Czesi żyjący w Polsce Ludowej, swoją codzienną pracą, szerokim udziałem w czynach społecznych, w codziennym życiu jako członkowie naszego społeczeństwa, dają swój wkład w realizację tego wielkiego, internacjonalistycznego dzieła jakim jest zwycięstwo Rewolucji Socjalistycznej w świecie.

Z okazji XX-lecia Waszej działalności, Kierownictwu Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce, jego aktywowi i członkom, składam najserdeczniejsze pozdrowienia i życzenia dalszej, owocnej pracy w doskonaleniu i rozwijaniu działalności Waszego Stowarzyszenia, oraz w propagowaniu idei braterstwa narodów opartego na leninowskich zasadach internacjonalizmu, a także w upowszechnianiu kultury bratnich narodów — słowackiej i czeskiej.

Zyczą również wszystkim członkom Waszej społeczności wielu sukcesów i szczęścia w życiu osobistym.

MIECZYSLAW HEBDA
SEKRETARZ KOMITETU WOJEWÓDZKIEGO
POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ
W KRAKOWIE

ZARZĄD GŁÓWNY
CZECHOSŁOWACKIEGO STOWARZYSZENIA
KULTURALNEGO W POLSCE
REDAKCJA CZASOPISMA „ZIVOT”

W związku z XX rocznicą istnienia stowarzyszeń działających wśród słowackiej i czeskiej mniejszości narodowej w Polsce, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie składa serdeczne pozdrowienia Kierownictwu, aktywowi i członkom Waszej organizacji, jak również wszystkim Słowakom i Czechom zamieszkałym i zatrudnionym w Polsce Ludowej.

Zyczymy Wam sukcesów w rozpowszechnianiu bogatej i wspaniałej kultury bratnich narodów — Słowackiego i Czeskiego oraz dalszej owocnej pracy w umacnianiu przyjaźni między naszymi narodami w duchu marksizmu i leninizmu.

Zyczymy Wam również wielu sukcesów w pracy zawodowej i w życiu osobistym.

JÓZEF NAGÓRZAŃSKI
PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM WOJEWÓDZKIEJ
RADY NARODOWEJ W KRAKOWIE

Kraków, dnia 28.VIII.1967 r.

ZIVOT
CZASOPISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE
WARSZAWA
AL. JERUZOLIMSKIE 37

W XX rocznicę istnienia Organizacji Czeskiej i Słowackiej Mniejszości Narodowych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej Ośrodek Kultury Polskiej w Pradze przesyła serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy nad krzewieniem czeskiej i słowackiej kultury narodowej wśród obywateli polskich pochodzenia czeskiego i słowackiego, oraz kontynuowania tradycji narodowych.

Łączymy serdeczne pozdrowienia.

JAN KRZYŻANOWSKI
DYREKTOR OŚRODKA KULTURY POLSKIEJ
W PRADZE

ÚSTREDNÝ VÝBOR
KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI
ČECHOV A SLOVÁKOV V POESKU
KRAKÓV

VÁŽENÍ PRIATELIA,

dovoľte nám, aby sme Vám pri príležitosti 20. jubilea pôsobenia organizácie českej a slovenskej národnostnej menšiny v Poľskej ľudovej republike srdečne zablahoželali a zaželeli veľa úspechov vo Vašej zásluhnej práci. Rovnako tiež pozdravujeme Vaš mesačník pre Čechov a Slovákov v Poľsku — Zivot a prajeme mu veľa priaznivcov a stálych čitateľov.

KOLEKTÍV REDAKCIE „SVET SOCIALIZMU”
BRATISLAVA

ÚSTREDNÝ VÝBOR
KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI
ČECHOV A SLOVÁKOV V POESKU
KRAKÓV

Naše vydavateľstvo hodnotí 20-ročnú prácu Vašej Spoločnosti veľmi kladne. Vašu činnosť sústavne sledujeme prostredníctvom Vášho ústredného orgánu časopisu Zivot. Je chváľhodné, že členovia predsedníctva Vašej organizácie ako aj funkcionári v jednotlivých oblastiach a obciach vykonali zásluhnú prácu a svojou činnosťou v nemalej miere prispeli k budovaniu socializmu v ľudovodemokratickom Poľsku. V ďalšej práci Vám želáme veľa úspechov.

ZA ČASOPISECKÉ VYDAVATELSTVO „OBZOR”
D. ORLOVSKÝ
BRATISLAVA

DO WSZYSTKICH AKTYWISTÓW I CZŁONKÓW TKCiS w POLSCE DO DORĘCZYCIELI POCZTOWYCH DO WSZYSTKICH NASZYCH CZYTELNIKÓW

OGLASZAMY DOROCZNY KONKURS Z CENNYMI NAGRODAMI DLA ZBIERAJĄCYCH PRENUMERATE „ZIVOTA” NA 1968 ROK. SZCZEGÓŁY W NUMERZE LISTOPADOWYM. NIE ZWLEKAJĄC PRZYSTĄPCIE JUŻ TERAZ DO ODNAWIANIA PRENUMERATY I POZYSKIWANIA PRENUMERATORÓW. ZASADY TE SAME CO W ROKU UBIEGŁYM.
PIENIĄDZE WPLACAJCIE NA POCZTĘ,

A LISTY POZYSKANYCH PRENUMERATORÓW PRZESYŁAJCIE DO REDAKCJI, WRAZ Z POKWITOWANIEM POCZTOWYM. ODPOWIEDNIĄ DOKUMENTACJĘ PRZESYŁAMY DO KÓŁ TKCiS I DO NASZYCH AKTYWISTÓW.

UWAGA! W TYM ROKU POZYSKIWANIE PRENUMERATORÓW „ZIVOTA” TYLKO DO 15 GRUDNIA 1967 ROKU.

REDAKCJA „ZIVOT”

KSCaS v POL'SKU

K dvadsiatročnému jubileu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku úprimne a srdečne blahožela

REDAKCIA ČASOPISU „UMELECKÉ SLOVO“

K 20. výročiu založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Krakove srdečne blahožela a do ďalšej činnosti veľa úspechov praje

REDAKCIA ČASOPISU „HUDBA SPEV TANEC“

ÚSTREDNÝ VÝBOR
KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI
ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU
KRAKÓV

K 20-ročným jubileu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku Vám želáme ďalšie prekvitanie Vášho bohatého kultúrneho života. Sme v duchu s Vami, tak ako aj Vy v duchu s nami.

REDAKCIA „FILM A DIVADLO“
BRATISLAVA

REDAKCIA ČASOPISMA
SPOLEČNO-KULTÚRNEHO „ŽIVOT“
Warszawa — Al. Jerozolimskie 37

Z okazji XX rocznicy istnienia społeczno-kulturalnej organizacji czeskiej i słowackiej mniejszości narodowej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu pragnie przekazać za pośrednictwem Redakcji serdeczne gratulacje. W ogromnym przeobrażeniu społeczno-gospodarczym powiatu nowotarskiego niewątpliwie udział mieli również działacze Stowarzyszenia. Szczególnie uwidoczniło się to w organizacji i realizacji czynów społecznych, które we wsiach Spisza i Orawy przyniosły znaczne ożywienie wielu dziedzin życia na wsi, podnosząc je na wyższy poziom. Życzymy Stowarzyszeniu dalszych sukcesów w pracy, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju Spisza i Orawy.

TIMOFIEJCZYK TEOFAN
PRZEWODNICZĄCY RADY NARODOWEJ
W NOWYM TARGU

Nowy Targ, dnia 8 września 1967 r.

REDAKCJA „ŻIVOT“
Warszawa — Al. Jerozolimskie 37

DRODZY PRZYJACIELE!

Z okazji Waszego pięknego jubileuszu — XX rocznicy Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Slovákov — przyjmijcie od zespołu redakcyjnego białoruskiego tygodnika „Niwy” najserdeczniejsze pozdrowienia i życzenia dalszych sukcesów w rozwoju kultury Czechów i Slovákov zamieszkałych w Polsce. Zaś żywo i pomysłowo redagowanemu „Żivotowi” życzymy nowych i wiernych czytelników.

REDAKCJA „NIWA” ORGAN BTSK
REDAKTOR NACZELNY
J. WOŁKOWYCI

DO ZARZĄDU GŁÓWNEGO
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SLOVÁKÓW W POLSCE

DRODZY PRZYJACIELE I TOWARZYSZE!

Przesyłamy Wam braterskie pozdrowienia w związku z XX-leciem istnienia Waszego Towarzystwa. Złączeni w jednej wielkiej rodzinie jako pełnoprawni obywatele Polski Ludowej, członkowie i kierownicy Waszego Towarzystwa osiągnęli wspaniałe wyniki w pielęgnowaniu i rozwoju kultury narodowej, jako części składowej socjalistycznej kultury naszej ojczyzny — Polski Ludowej. Waszą wszechstronną działalnością przyczyniliście się do jeszcze większego zespolenia Czechów i Slovákov — obywateli PRL z Frontem Jedności Narodu oddając swoje siły dla wspólnej naszej sprawy — budowy społeczeństwa socjalistycznego. Życzymy Wam, drodzy przyjaciele i towarzysze, wciąż nowych osiągnięć w całokształcie Waszej pracy, w rozwoju Waszej literatury i sztuki, wzroście szeregów i aktywności Waszego Towarzystwa.

ZARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA SPOLEČNO-KULTÚRNEGO
ZYDÓW W POLSCE

KOLEGIUM REDAKCYJNE GAZETY
„FOLKS-SZTYME”

ZARZĄD GŁÓWNY
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SLOVÁKÓW W POLSCE
ČASOPISMO SPOLEČNO-KULTÚRNE „ŽIVOT”

DRODZY TOWARZYSZE!

W związku z przypadającą XX rocznicą Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Czechów i Slovákov w Polsce, Zarząd Główny Związku Uchodźców Politycznych z Grecji w Polsce, oraz Redakcja Tygodnika „Dimokratis” serdecznie życzą Wam nowych sukcesów w Waszej działalności kulturalnej dla dobra członków Waszego Towarzystwa i dla dalszego zacieśnienia braterskich więzów Waszej mniejszości z narodem polskim.

ZARZĄD GŁÓWNY ZWIĄZKU
REDAKCJA TYGODNIKA „DIMOKRATIS”

WSZYSTKIM OSOBOM I INSTYTUCJOM, KTÓRE NADEŚLAŁY MIŁE NAM ŻYCZENIA Z OKAZJI XX ROCZNICY ISTNIENIA I DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA KULTURALNEGO CZECHÓW I SLOVÁKÓW W POLSCE SKŁADAMY TĄ DROGĄ SERDECZNE PODZIĘKOWANIA.

PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO
TOWARZYSTWA KULTURALNEGO
CZECHÓW I SLOVÁKÓW W POLSCE
KOLEGIUM REDAKCJI „ŽIVOT”

VIETNAM BOJUJÍCÍ

Téměř čtvrt století se na území Vietnamu bojuje. Období klidu a míru lze v tomto časovém rozpětí měřit spíše na měsíce než na roky. Nejdříve přišli s válkou Japonci, pak Francouzi a nakonec Američané.

Téměř čtvrt století padají v této zemi z nebe bomby, hoří města, umírají v palbě lidé. Obdělávají se pole, aby jejich úrodu zničil jedovatý postřik z letadel, stavějí se chýše, které zásahy plamenometů mění v hromádky popele. A do této doby se rodí nové generace, vyrůstají v ní, učí se běhat mezi krátery, kryt se v mělkých prohlubních krytů. Zvykají si na kvílení poplachových sirén a vytí padajících bomb jako na přírodní úkazy. Krev a utrpení je pro ně součástí každodenního života.

Vyrůstají ve válce, kterou nikdo nevyprávěl. Jeden z vážných kandidátů na prezidentství ve Spojených státech, senátor Robert Kennedy, řekl odborářům v New Yorku: „Už si ani neuvědomujeme, jak jsme se do této rozsáhlé války dostali a zdá se nám, že ani nemůžeme nalézt způsob, jak tuto válku čestně ukončit.”

Před pěti lety, v roce 1962, se rozhodl americký ministr obrany McNamara (jak ironický je název tohoto ministerstva!), že skoncuje s „komunistickými rebely” v Jižním Vietnamu a poslal k americkým instruktorům 9000 vojáků. V roce 1963 jich tam byl již dvojnásobek, v roce 1965 se nevyloďovaly roty, ale celé divize. Počet Američanů v uniformě dosáhl čísla

165 700. V roce 1966 stoupl počet už na 331 000 a v červenci letošního roku na 464 000. Generál Westmoreland ale chce další. Brzy počet dosáhne půl miliónu. A vedle nich Jihokorejci, Australané, Filipinci, Thajci...

Kdo zde bojuje? Proti komu? Za co?

Do jihovietnamské armády bylo pro americkou válku zmobilizováno 600 000 mužů. Americký magazín Time citoval názory vojenských odborníků, podle nichž tyto oddíly ze tří čtvrtin nemají vojenskou cenu. Za poslední rok z nich dezertovalo 115 000 vojáků. Američtí velitelé si stěžují, že jihovietnamské oddíly se vyhýbají boji s partyzány, hlásí dobytí cílů, aniž se hnuly z výchozího postavení, na pochodu hrají na tranzistorová rádia, aby upozornily nepřítele.

Těžce a nerado se dopracovává americké veřejné mínění k poznání, že USA válku ve Vietnamu proti Vietnamu nemohou vyhrát. V polovině července zjistil Gallup, že poprvé se vyslovila většina dotázaných Američanů (52%) proti Johnsonově politice ve Vietnamu. Plných 41% došlo k názoru, že USA vlastně nikdy neměly do Vietnamu posílat vojenské oddíly.

Názory těchto anonymních Američanů začíná vyslovovat čím dál více amerických osobností a politiků. Senátoři Lausche z Ohia, Cooper z Kentucky, Aitken z Vermontu, Symington z Missouri, kteří byli donedávna pevnými zastánci vojenské intervence, žádají: zasta-

vit bombardování Severního Vietnamu a vytvořit tak předpoklad k jednání. Vlivný biskup Sheen z Rochesteru se vyslovil pro okamžité odvolání amerických vojsk z Vietnamu. S Johnsonem a jeho postupem nesouhlasí pensionovaný generál Gavin, bývalý americký velvyslanec v Paříži, který oznámil, že napříště nehodlá pro Johnsona v presidentských volbách hlasovat.

Ale přes všechny varovné hlasy, přes všechny obavy a kritiky pronášené v USA a ve světě, Johnson ještě válečné operace dává rozšiřovat. Jeho letadla bombardují už cíle na samých hranicích Číny. Dvě z nich byla sestřelena čínskou protiletectovou palbou nad čínským územím. Američtí letci jsou posíláni už nejen na takzvané strategické cíle v Hanoi, ale ničí v teroristických náletech její obytné čtvrti. Začínají nálety na hráze podél Červené řeky, jejichž prolomení by znamenalo smrt statisíců, smetení měst, vesnic a polí.

Vietnamská demokratická republika oslavila dne 2. září svůj státní svátek v těžké době, ve chvílích, kdy ve světě rostou obavy, aby „nové kroky” Johnsonovy politiky ve Vietnamu nevedly tentokrát opravdu přes hranici, za níž už nebude možné jednání o míru.

Zatím ale Vietnamská demokratická republika a její lid buduje a bojuje neochvějně dál, s přesvědčením, že jeho věc je spravedlivá a že na konec musí zvítězit.

Ka

Vietnamští vojáci, kteří se objevují všude tam, kde je Američané nejméně očekávají.

TRAGÉDIA VEĽKÉHO ŠTÁTU

V posledných rokoch africkým kontinentom otriasla celá séria vojenských pučov. V mnohých štátoch, v ktorých sa armáda dostala k moci situácia naďalej nie je stabilná. V jedných legálne základy štátu sa zdajú byť ohrozené. Iné sú zamotané v pohraničné spory, a ešte v iných trvá domáca vojna.

Za týmito udalosťami sa skrývajú všetky konflikty a kontrasty súčasnej Afriky: štátne hranice pozostávajú ešte z koloniálneho rozdelenia minulého storočia; vášne rôznych plemien, veľmi často znepriateľených a navzájom bojujúcich; náboženské spory; priepasť medzi bohatstvom rôznych vodcov, plemennou buržoáziou a chudobou mas; dedinky ukryté v púšti, žijúce ešte v stave prvotnej spoločnosti a mrakodrapy v hlavných mestách; machinácie veľkých monopolov, korupcie a príživníctvo. Celý tento chaos vytvorený a vyhovujúci koloniálnej samospráve dostali v dedičstve africké štáty, začínajúc svoju nezávislú existenciu.

Tak isto bolo aj v Nigérii, kde už niekoľko mesiacov trvá tragická domáca vojna, medzi vládnymi vojskami generála Jakubu Gowon, a oddielmi odtrhnutých od Nigérie a jej bývalej východnej provincie, ktorú ppluk Odumengu Ojukwu vyhlásil za nezávislú Republiku Biafra. Proti sebe bojujú ľudia v tých istých rovnošatách, používajúci tú istú, z pravidla britskú zbraň.

Odrhnutie Engu — hlavného mesta Biafry nie je iba výsledkom ambícií miestnych politikov, ktorí spejú k usamostatneniu sa od Lagos — hlavného mesta federatívneho nigérskeho štátu a sídla ústrednej vlády. Spája sa s tým mnoho prvkov tak národného ako aj hospodárskeho charakteru.

Keď v októbri 1960 Nigéria vyhlásila nezávislosť a stala sa najväčším štátom v Afrike, mala okolo 55 miliónov obyvateľov, ktorí patrili k 250 rôznym národnostiam a plemenám, hovoriacich rôznymi jazykmi a dialektmi. Tvorili desiatky štátikov a kráľovstiev, majúce vlastné obyčaje, kul-

túru, odlišné spoločenské a hospodárske vzťahy. Z pomedzi nich tri plemená, skôr národnosti, prevyšovali ostatné: na severe Hausovia (14 miliónov), na západe Jorubovia (12 miliónov) a na východe Ibovia (8 miliónov).

Ibovia patrili k najviac rozvinutým skupinám obyvateľstva čo zapríčinilo, že skoro celý nigérsky priemysel našiel sa v ich rukách, a iba obchodom sa delili s obyvateľstvom Jeruba. Taktiež z Ibov sa vyvážala značná časť vyššieho a stredného administratívneho personelu, dôstojnícke kádre. Spôsobovalo to nenávisť a obvinenia iných plemien, najmä Hausa, že Ibovia a Jorubovia spejú ku skolonizovaniu ostatných plemien.

Zatiaľ Ibovia obviňovali federálnu vládu o favorizovanie severu pri rozdeľovaní investícií, že sa v tejto oblasti buduje najviac tovární, najmä zbrojárske a dopravné trate a predovšetkým obviňovali ich za korupciu, chaos a narastajúcu hospodársku krízu.

Konflikt stúpil a stále viac sa menil v medziľudské súperenie, v boj o vládu. Krajina žila v ovzduší neustáleho napätia.

Na čele vtedajšej vlády bol predseda Abubakar Tafava Baleva, ale fakticky vládu nad Nigériou mal Ahmadu Bello, ktorý stál na čele všetkých emirov severu, a ktorého ešte v roku 1954 Angličania urobili ministerským predsedom najpočetnejšej severnej oblasti (30 miliónov obyvateľov). Totiž stiahnutie britskej zástavy v Lagos v deň získania nezávislosti neznamenalo však zánik britských vplyvov. Miesto vojenských útvarov kontrolu nad krajinou rozprestrel britské monopoly a ľudia, ktorí ostali pri vláde, riadiaci sa predovšetkým vlastnými ziskmi. Na nich sa opierala britská administrácia, oni tiež neskôr najviac ovplyvňujú vládu v Lagos mali zabezpečovať britské záujmy. Patril k nim Bello, človek, ktorý štátne penize považoval za vlastné.

Vojenský puč 15. januára 1966 zmielol tento vládný systém. Boli zabíjaní Baleva, Bello, predseda západnej oblasti Akintola a niekoľkí členovia vlády a činitelia vládnucej koalície. Veľa ministrov ušlo do zahraničia. K vláde sa dostala skupina dôstojníkov. Na čelo sa dostal generál Ironsi z plemena Ibo. Vznikla vláda, ktorá chcela skončiť s plemenným rozdelením krajiny a vytvoril silný a scentralizovaný štát.

Netrvalo to však dlho. Už prvé sociálne a ekonomické reformy stretli sa s odporom reakčných emirov zo severu. Pod ich vplyvom opätovne ožili staré plemenné spory. Nakoniec v noci

z 28. na 29. júla Nigériu zachvátila „noc dlhých nôžov“. Na juhu vypukli krvavé nepokoje. Zavraždený bol gen. Ironsi a veľa dôstojníkov pôvodu Ibo. Začala pohroma bývajúcich na severe obyvateľov Ibo, v ktorej sa zúčastnili tiež dôstojníci a vojaci nigérskej armády pôvodu Hausa a iných severných plemien.

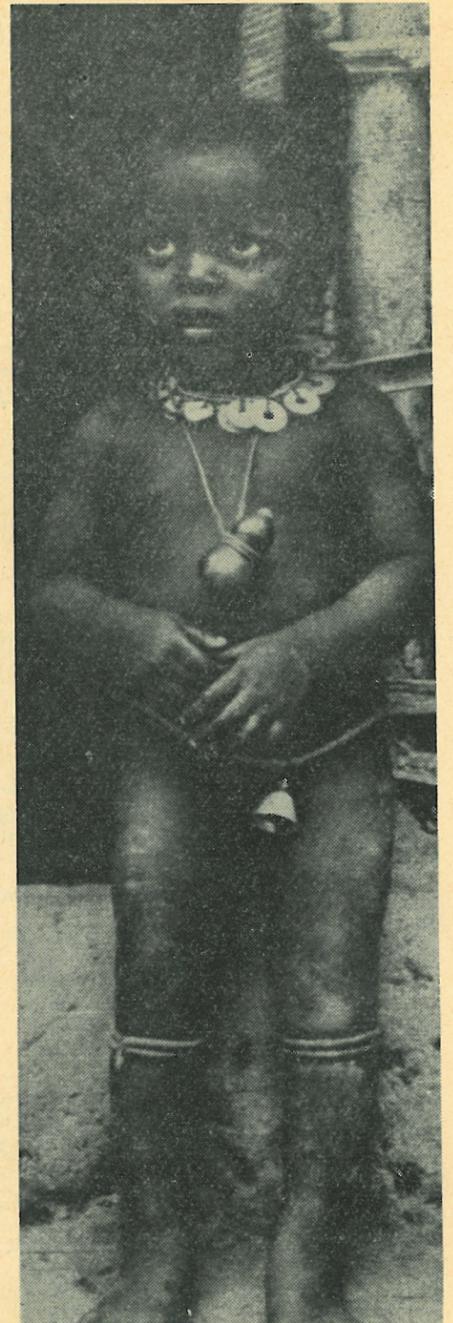
Počas roztržiek bolo zavraždené okolo 30 tisíc ľudí tak žien ako aj detí Ibo. Vyvolalo to psychózu strachu spojenú s hromadným útekem okolo 2 miliónov obyvateľov Ibo do materinskej, východnej provincie. Ibovia platili strašnú cenu za úsilie vytvorenia silného štátu a vytrhnutia ho spod plemennej vlády. Nad Nigrom sa to považovalo za krvavú odplatu Hausa Ibom.

Rozširovaniu nepokojov zabránilo uchopenie vlády plukovníkom, teraz už generálom Gowonom, ktorý pochádza z malopočetného roľníckeho plemena Tiv. Bol to medziľudský kompromis, skoro bez účasti plemena Ibo, v ktorom narastala požiadavka separácie.

Zo začiatku sa zdalo, že Gowonovi sa podarí udržať pokoj v Nigérii a pravdepodobne mohol by mať aj badateľné úspechy. Keď sa však snažil vyriešiť narastajúce vnútorné problémy, stretol sa s rozhodným odporom a neskôr aj s finančnými sankciami zo strany vojenského veliteľa východnej provincie plukovníka Ojukwu. Cenou vyjednávania boli milióny funtov šterlingov platené za dodávky nigérskej nafty, ktorej ložiská exploatované britskými a americkými monopolmi sa nachádzali na území Biafry. Napriek tomu, že boli objavené iba v roku 1956 už dnešná ťažba priniesla Nigérii tretie miesto v Afrike, po Líbyi a Alžírsku. To spôsobilo, že východná provincia — Biafra sa stala najbohatšou oblasťou krajiny.

Konflikt, ktorý vypukol na tomto pozadí, bol čoraz ostrejší a dosiahol svoj kulminálny bod vo vyhlásení Republiky Biafra a vo výbuchu domácej vojny, ktorá je jednou z najväčších tragédií v dejinách tejto krajiny. Táto vojna nič nevyrieši iba zničí výdobytky siedmich rokov nezávislosti Nigerčanov a môže zničiť pozostatky základov, na ktorých sa opieral nigérsky štát v období bojov o oslobodenie spod nadvlády britských kolonistov. Je ona zároveň tragickým prejavom izolácie a separatizmu, najväčšieho nepriateľa nezávislosti Afriky.

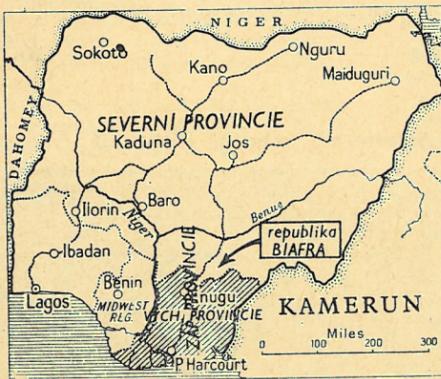
Preto mladé africké krajiny sa so znepokojením pozerajú na túto vojnu. Všetci nielen Nigéria je trhaná vnútornými medziľudskými rozpormi. Keby sa odtrhnutie Biafry skončilo úspešne mohol by celý kontinent zaplatiť vysokú cenu. Určite by sa stalo

pohnútkou pre desiatky vodcov rozmanitých plemien k uvoľneniu sa spod oficiálnych vlád, ústredných vlád svojich krajín.

Dejiny už neraz dokázali, trebárs aj na príklade Konga a Katangy a teraz nad Nigrom, že ak sa tieto snahy zmenia v otvorený boj — nie africkí černoši — ale konceny koloniálnych štátov a vysoko spriemyslené západné krajiny dosahujú opravdivé víťazstvo a fažia z neho. Totiž nevyhnutne prameňom konfliktov afrického kontinentu bol kolonializmus — súčasne jeho epilóg — neokolonializmus.

A. A.

SEPTEMBROVÉ ZÁZNAMY

Život nám nešetří starostí a radostí a neustále prináša nové udalosti. Ale či budeme mať dost síl, času a schopností na hlbšiu analýzu týchto udalostí?

Obklopujúci nás svet, styky s blízkymi a neznámymi ľuďmi, prečítané zprávy z domova a zo sveta, vyvolávajú v každom vlastné pocity a úvahy.

Uplynulý september bol zvlášť bohatý na udalosti. Vymenujem postupne aspoň tie, ktoré podľa môjho názoru a názoru iných sú dôležité. Uctili sme smutné a tra-

gické 28. výročie prepadnutia Poľska fašistickým Nemeckom. 3. septembra konali sa celoštátne dožinky vo Varšave. V dňoch 6. — 12. septembra bol na návšteve v našej krajine prezident Francúzskej republiky, gen. de Gaulle. V poslednej dekáde septembra konalo sa IX. plénum ÚV PZRS venované poľnohospodárstvu.

Uplýnilo 28 rokov od vypuknutia II. svetovej vojny. Ako je Poľsko dlhé a široké celá verejnosť manifestovala svojú vôľu boja za mier „Nikdy viacej vojny“. Všetkým ináč ani nemohlo byť. Každé septembrové výročie nás núti k zvláštnym úvahám. Ešte skôr ako Poľsko, tragédiu straty nezávislosti prežívali národy Rakúska a Československa. Obsadenie Hitlerom týchto krajín tzv. „Anschlussom“ sa uskutočnilo za pomocou zradu kapitalistov a buržoázie, ktorá v mene svojich triednych záujmov ustupo-

vala požiadavkám hitlerovského Nemecka.

Poľsko bolo prvou krajinou v Európe, ktorá sa postavila na ozbrojený odpor proti uchvatiteľským plánom Hitlera.

Dôsledky tohto prepadnutia sú nám všetkým známe, no najmä tým, ktorí ich bezprostredne prežili.

V dejinách Nemecka sa od veľkej starosti prejavuje snaha k expanzii na východ. Zo začiatku hlavným cieľom nemeckého „Drang nach Osten“ bolo rozšírenie teritoriálnych hraníc za cenu slovanských území ležiacich na východ od Nemecka. Hitlerizmus, využívajúci pseudovedeckú teóriu rasizmu vytvoril vlastnú jej verziu a mýtus o dejinnom poslaní nemeckého národa a postavil pred ním úlohu ovládnutia celej Európy a v budúcnosti dokonca celého sveta. Cieľ a prostriedky pôsobenia Hitler ukázal v

predvečer vojny, vo svojej reči k vyšším dôstojníkom Wehrmachtu. „Zničenie Poľska je najbližším cieľom... Dám vám propagačnú zámerku na rozpočítanie vojny. Nestarajte sa o to, či ona bude alebo nebude hodnoverná. Vo vojne rozhoduje nie pravda, ale víťazstvo. Nič neľutujte. Buďte brutálni. Pravdu má ten, kto je silnejší. Konajte s najväčšou ukrutnosťou...“ Tieto strašné slová boli pre vyšších a nižších fúrerov, oblečených v rovnošatách smernicami konania cez dlhé roky vojny. Výsledky pre Poľsko — vyše 6 mil. mŕtvych Poliakov a zničenie vyše 65% národného majetku.

Napriek tomu, že od pamätného septembrového dňa už uplynuli práve tri desiatky rokov nie bez príčiny obracáme dnes zrak smerom k Rýnu a Bonn, k odvekému palenisku imperialistických uchvatiteľských plánov. Robíme to však

HONG KONG

Tlačové zprávy nepochybne potvrdzujú, že sa v posledných mesiacoch začal prvý akt boja o Hongkong. Veľká Británia má záujem samozrejme udržať tento dôležitý strategický bod a naďalej čerpať odtiaľ nebyvalé zisky, ktoré dáva dobrá poloha Hongkongu a predovšetkým nadbytok a lacná tunajšia pracovná sila. Pekin tak isto z prestížnych ako aj strategických ohľadov chce získať toto územie, ktoré je zatiaľ ešte veľkou neznámou na svetovej mape. Je on totiž jediným kúskom veľkého územia, ktoré ešte ostáva pod nadvládou kolonistov. V takýchto podmienkach došlo naposledy k udalostiam, ktoré možno nazvať

BOJ O HONGKONG

Nepokoje sa začali v máji t.r. Čínski robotníci vysunuli požiadavky o zvýšenie miezd a začali štrajkovať. Angličania tieto požiadavky neuznali a odpovedali vezením. A tak do akcie vkročil Pekin. Britskej vláde sa poslali nóty obsahujúce celý rad požiadaviek. Žiadali ony od Britov: uznanie požiadaviek čínskych robotníkov v Hongkongu, skoncovanie so zatýkaním, prepustenie zadržaných a priznanie im odškodného, potrestanie policajtov, ktorí zatýkali. Jedna zo žiadostí sa týkala tiež zákazu pristávania v Hongkongu amerického námorného loďstva.

Zároveň sa v Pekine začali búrlivé manifestácie, počas ktorých bola spálená silueta predsedu vlády Wilsona. Zase v Šanghaji bol pobitý britský konzul. Londýn reagoval rozhodným protestom.

Zatiaľ v samotnom Hongkongu nepokoj zachvátil celé mesto. Intenzita antibritských vystúpení zosilnela. Ozvali sa prvé výbuchy dynamitových náloží. Padli prví mŕtvi. Hongkonšské ulice, podľa správ zahraničných dopisovateľov, zaplnili sa neočakávanou vlnou demonštrujúcej mládeže, oblečenej v takých istých bielych košeliach a čiernych nohaviciach, jednotne mávajúc svojimi malými červenými knižkami a spoločne skandujúcej obsiahnuté v nej citáty Mao. Situácia Britov začína byť čoraz to viac neistá zvlášť preto, že podľa mienky britskej tlače a iných západných agentúr, nepokoje sú intenzívne rozniecované Pekinom.

Britská polícia odpovedá ďalším zatýkaním. V priebehu stále početnejších prehliadok konfiškujú propagačnú tlač a skladištia zbrane. Odhaľuje ilegálnu nemocnicu. Zosilňuje boj s čínskymi organizáciami. Policajné represie dosiahli kulmináčny bod. V Hongkongu boli zastavené tri lavicové čínske denníky. Konflikt príberá politický charakter a má medzinárodnú ozvenu. Čína postavila britskej vláde ultimátum. Žiada v ňom, aby v priebehu 48 hodín odvolala rozhodnutie zastavenia čínskych denníkov a uvoľnila z väzenia 53 zamestnancov redakcií týchto novín. Britská vláda toto ultimátum zignorovala. A tak došlo k drastickým udalostiam v Pekine. Počas prudkej antibritskej demonštrácie bola podpálená budova britského veľvyslanectva v Pekine.

Londýn zareagoval protestom, v ktorom sa demonštráciu pred budovou britského diplomatického predstaviteľstva v Pekine nazýva „potupným aktom“. Zároveň bol vydaný zákaz opúšťať Anglicko všetkým čínskym diplomatom. Tento zákaz sa týkal aj čínskych novinárov a predstaviteľov obchodných zastupiteľstiev ČLR vo Veľkej Británii.

bez obáv. S nami je Sovietsky sväz, národy Československa, našu mierovú politiku podporujú všetky krajiny ľudovej demokracie a štáty milujúce mier.

Tohtoročný september sa úplne líšil od toho z pred 28. rokov. Do hlavného mesta Varšavy prišlo vyše 40 tisíc roľníkov a robotníkov zo štátnych poľnohospodárstiev, aby zhodnotili svoju celoročnú prácu a odovzdali hospodárovi dožiniek tradičný dožinkový veniec, ktorý symbolizuje mierovú ťažkú prácu poľského roľníka.

Naše poľnohospodárstvo dosiahlo v tomto roku dobré výsledky. Zvýšila sa úroda zrna a olejnatých rastlín, nenajhoršie sú výsledky v zbere zeleniny okopanín a krmných rastlín. Vidieť ďalší rast chovu dobytky, najmä hovädzieho. Máme ho o 3,6% viacej ako pred rokom, v tom o vyše 2% viacej dojníc.

Úspešné výsledky poľnohospodárskej výroby uvenčili úsilia nákupného aparátu poľnohospodárskych výrobkov ako aj nezbytných surovín pre potravinársky priemysel. V prvej polovine tohto roku hodnota nákupu poľnohospodárskych plodín činila vyše 20 a pol miliarda zlotých a je vyššia o 6% od hodnoty nákupu za prvý polrok minulého roku.

Ako je známe v našom poľnohospodárstve je používaný tzv. systém kontraktácie. Dávnejšie táto kontraktácia sa obmedzovala iba na zvieraciu výrobu a výrobu priemyselných rastlín a len v malej miere na výrobu obilia. Dnes sa kontraktácia rozšírila vo veľkej miere na výrobu obilia, s veľkým prínosom pre poľnohospodárstvo. V tomto roku dedina dodá zrna z 1.135 tisíc ha a v roku 1968 plocha zakontrahovaného obilia stúpne na

okolo 1.400 tisíc ha. Roľníci už v tomto roku obdržia dodatočne 280 mln. zlotých zisku ako úhradu za nákup minerálnych hnojív. Hlavnou otázkou je dodržiavanie zmluv s inštitúciami, ktoré prevádzajú kontraktáciu a pochopenie tejto formy ako ekonomického inštrumentu v stykoch dediny so štátom. Ide totiž o to, že obilný problém je naďalej kľúčom, ktorý rieši celú škálu otázok nášho hospodárstva. Od množstva doma vyrobeného obilia závisí ďalší vývoj chovu dobytky, ušetrenie cenných devíz potrebných na nákup investičného zariadenia, čo sa viaže s možnosťou rýchlejšieho zlepšenia podmienok existencie.

Rozvoj poľnohospodárstva, ako povedal vo svojom prejave na dožinkoch súdr. Gomułka „Je vecou celého národa a je jednou z popred-

rážky dynastie Čing vo vojne čínsko-japonskej, vynútil si na Číne prenájom ďalších terénov poloostrova Kaulun o ploche 900 km², nazvaných menom Nové teritória na 99 rokov, čiže do roku 1997. Nové teritória sa stali zázemím Hongkongu, terénom výstavby priemyslu a obytných štvrtí.

Obrovský rozvoj a rast významu Hongkongu začal po I. svetovej vojne, keď sa stal jedným z najväčších prístavov sveta a dôležitým obchodným strediskom. Ale Hongkong nebol iba veľkým obchodným strediskom. Angličania ho premenili v obrovskú, vojenskú základňu. No aj napriek tomu roku 1941 ju Japonci dobyli bez väčších bojov. Až po kapitulácii Japonska roku 1945 sa Angličanom podarilo opäť získať svoje dávne terény.

VRIACI KOTOL

V Hongkongu je všetko čínske: územie, obyvateľstvo a práca, iba vláda je cudzia, a obrovské zisky naplývajú do britských pokladníc. Avšak táto oblasť je závislá od dodávok z Číny. Totiž okrem dovážanej vody prichádzajú sem čínske tovary, ktoré Hongkong kupuje a ako svoje exportuje skoro do celého sveta. Takéto prostredníctvom Hongkongu prináša zisky aj pre zahraničný obchod ČLR. Aj čínsky import do značnej miery pochádza z Hongkongu. Podľa výpočtov londýnskeho „Economist“ čínska vláda získava z Hongkongu asi polovicu svojich devízových príjmov, teda vyše 500 miliónov dolárov.

Samozrejme niet pochyb, že ČLR opäť získa Hongkong a že mohla by ho získať v každej chvíli. Britská vláda, aj napriek posilneniu miestnej vojenskej posádky otvorene sa priznáva, že len čo Čína urobí rozhodujúci krok v tomto smere, budú musieť stratiť celý Hongkong. Preto Londýn reaguje neobyčajne opozorne, a tak isto vláda ČLR ešte zatiaľ nezaujala definitívny postoj.

Môžeme spomenúť vyhlásenie čínskej tlačovej kancelárie Sinhua, ktoré medziiným hovorí, že „čínsky národ ako aj Číňania vyvíjajúci v Hongkongu nebudú ďalej znášať vládu britských imperialistov na tomto ostrove“.

Aj napriek tomu sa mienka svetovej verejnosti naďalej pozastavuje nad tým, ako ďaleko sa posunie terajší spor a kedy sa Hongkong vráti k Číne, či v roku 1997, keď vyhasne dohoda, alebo skôr. Zatiaľ je ešte ťažko na túto otázku odpovedať.

A. A.

KONTRASTY A ROZPORY

Hongkong — inak „Voňavý záliv“, je zložený z dvoch častí; z častí, ktorú tvorí ostrov Hongkong, južná časť poloostrova Kaulun a niekoľko desiatok pobrežných ostrovčekov a z oblasti tzv. Nových teritórií, prenajatej od Číny, ktorá je položená na ostatnej časti poloostrova Kaulun ležiacoho na juhozápadnom pobreží čínskeho územia. Hlavným mestom celku je Victoria. Celé územie má plochu 1013 km² a počíta okolo 4 milióny obyvateľov, pričom Angličania tvoria iba okolo pol percenta celého počtu.

Je to jedna z najzáhadnejších a najviac fascinujúcich oblastí v tejto časti našej zemegule, kde súčasnosť sa bezprostredne stýka s tradíciami stredovekého piráctva a obchodu narkotikmi. Miesto malostretávaných sociálnych kontrastov a národnostných rozporov, kde nebývalý prepych niekoľkých, hlavne Angličanov, hraničí s úbohými chatrčami a tisícami primitívnych džoniok, ktoré sú pracoviskom a domovom čínskych obyvateľov. Vedľa seba možno vidieť štvrte strašnej biedy státisícov Číňanov a davy žobrajúcich detí — i nádherné vily miestnych bohačov, luxusné reštaurácie a nočné podniky s najneobyčajnejšími zábavami, od čínskej exotiky po striptíz a fajčiarske ópia.

Táto oblasť nemá žiadne minerálne bohatstva. V Hongkongu nielo dokonca pitnej vody, je teda „importovaná“, čo je úplným paradoxom tunajšej obrátnikovej klímy, pretože tunajší terén má pomerne veľkú dažďivosť. V najhorúcejších letných mesiacoch len za jeden deň naprší tu viacej dažďa, ako u nás cez celé leto. Ale cez Hongkong netečie žiadna rieka a preto mesto vo veľkých nádržkách prechováva zásoby prefiltrovanej dažďovej vody a vodu dovažanú z čínskeho územia.

V Hongkongu je iba skalnatá pôda. A predsa dáva Britom veľké hospodárske zisky, ako jeden z najväčších obchodných stredísk Ďalekého východu. Dôležité je najmä to, že Hongkong je jedným z malopočetných prístavov vo svete, v ktorom neplatí colná oplata, čo umožňuje široké prostredníctvom v obchode s Čínou a krajinami Európy, Ameriky a Ázie. Vyplývajú z toho veľamiliónové transakcie, ktoré prakticky zahrňujú celý svet. Dnes sa tu nachádzajú odbočky veľkých anglických bánk a zastavujú sa tuna lode z celej zemegule. Tunajšie letište je jedným z hlavných dopravných uzlov ázijského kontinentu. Je tuna tiež závažné stredisko ľahkého priemyslu.

NIEČO Z DEJÍN

Keď Angličania začali budovať svoje kedysi mohutné koloniálne impérium obrátili pozornosť na Čínu. V osemdesiatych rokoch XVII. storočia založili v Kuangčou svoje obchodné predstaviteľstvo snažiac sa získať pre seba vladárov z dynastie Čing, nachádzajúcich sa v oblasti týchto ostrovov.

V minulom storočí na území Číny platil zákaz dovozu ópia. Avšak práve na obchode s týmto narkotikom Angličania zarábali obrovské peniaze. Niet sa teda čomu diviť, že ignorovali zákaz a naďalej nelegálne pašovali do Číny veľké množstvo ópia. A keď čínska vláda pristúpila k rozhodnej likvidácii pašovania, anglickí kupci, ktorých zisky boli ohrozené požiadali o pomoc vojenské lode. Vypukla tzv. ópiová vojna, v dôsledku ktorej Angličania na základe nankinskej dohody z roku 1842 získali medziiným ostrov Hongkong. Onedlho, po nasledujúcej výprave proti Číne, v novej tzv. druhej ópiovej vojne a po vtrhnutí britského vojska do Pekinu, bola podpísaná v roku 1860, tentoraz pekinská dohoda, ktorá odovzdala Britom poloostrov Kaulun oddelený od ostrova Hongkong iba úzkym zálivom. Nakoniec roku 1889 Londýn ťažiac z po-

ných úloh roľníkov a robotníkov, ktorí v bratskom spolenectve socialisticky pretvárajú náš život...“ Svieti teda zelené svetlo pre ďalší rozvoj poľnohospodárstva a len od nás závisí, ako obdržané od štátu prostriedky budú v poľnohospodárstve využité.

Otázkam ďalšieho usmernenia rozvoja poľnohospodárstva bolo venované zasadnutie Ústredného výboru PZRS, ktoré sa konalo v poslednej dekáde septembra. Medzi hlavné otázky, ktoré boli zdôraznené v uznesení IX. pléna ÚV, patrí ďalšia intenzifikácia poľnohospodárskej výroby, rozmach komasácií, zabezpečenie patričných starobných dôchodkov pre hospodárstva, ktoré budú zaradené k štátnym majetkom atď.

D. PERUN

OSLAVY DVA

„a duša u

DVADSAT rokov uplynulo od vtedy, čo si Česi a Slováci v Poľsku začali tvoriť svoju menšinovú organizáciu. Toto významné pre nich výročie si teraz pripomínajú vo všetkých obvodných výboroch a miestnych skupinách Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Všade pripravili celý rad pozoruhodných podujatí, ktoré sa už previedlo a ktoré ešte budú usporiadané pri tejto príležitosti.

Oslavy najvýraznejšie sa však prejavujú na Spiši a Orave, kde o jednom čase, dňa 3. septembra, o 7 hodine večer ponad spišskými a oravskými dedinkami vzniesol sa oheň slovenskej vaty, symbol krajského pozdravu.

Na pozadí týchto ohní, vo všetkých spomenutých 27. dedinách, bolo počuť slová slávnostných prejavov zástupcov Spoločnosti, slová pozdravov zástupcov okresných a miestnych činiteľov. Niesol sa spev a zvuky kapel, veselé hlasy zabávajúcej sa.

Zišli sa všetci, aby si vzájomne pripomenuli minulé roky, zhodnotili doterajšiu prácu i potešili sa výstupom slovenských súborov piesni a tanca, hrou divadelných krúžkov a hudbou orchestrov a kapel — mužských, ženských a detských, ale aj spoločne sa poradili, čo by sa mohlo ešte zlepšiť. Lebo dni idú príliš rýchlo a práce i zámerov je plno. A to nielen v podujatiach Spoločnosti, ale v celom ich živote, u nich na hospodárstve, v dedine a v okrese.

Nejeden z tých, ktorí sa zúčastnili osláv obetavo pracoval po tieto celé dva desaťročia v radoch menšinovej organizácie. Nejeden z nich už ostarel a zastúpili ho mladí. Nejeden však už nebol, odišiel spomedzi nás, tam odkiaľ už nieto návratu k životu. Len výsledky ich práce a spomienky na nich ostali medzi nami.

Všetci obetavo pracovali. Snažili sa a usilujú prispieť k najlepšiemu rozvoju národnej kultúry medzi Slováckmi a Čechmi žijúcimi v Poľsku. Pracovať a pomáhať, aby rástli ich obce, stúpali vývin celej hospodárskej práce, vznikali nové školy, cesty, aby sa znásobovali výsledky ťažkej a namáhavej práce oravského a spišského sedliaka.

Veľa sa zmenilo, veľa sa mení, mnohé sa zmení na nepoznanie. Nielen na Orave, na Spiši, v Zelenove, v celej našej krajine. Tak sme si na to privykli v dnešnom tempe nášho života, že už pomaly si nevšimame tieto zmeny. Že zabúdame na tak nedávno minulé roky — z čias našich rodičov, kedy na našich dedinách 4 triedy boli základom školského vyučovania, kedy zápalku sa delilo na viacej kusov, kedy muselo sa odchádzať z dedín a hľadať obživu vo svete, kedy... Mohlo by sa tak spomínať a vypočítavať do nekonečna. Hej, ako dobre platia slová básnika Františka Hečku k tým, skoro zabudnutým rokom:

*Pole úzke ako stuha
jako pás —*

*— zanechali otec, matku
mnoho nás...*

*Drevo v panskej hore rúvať
nedali —*

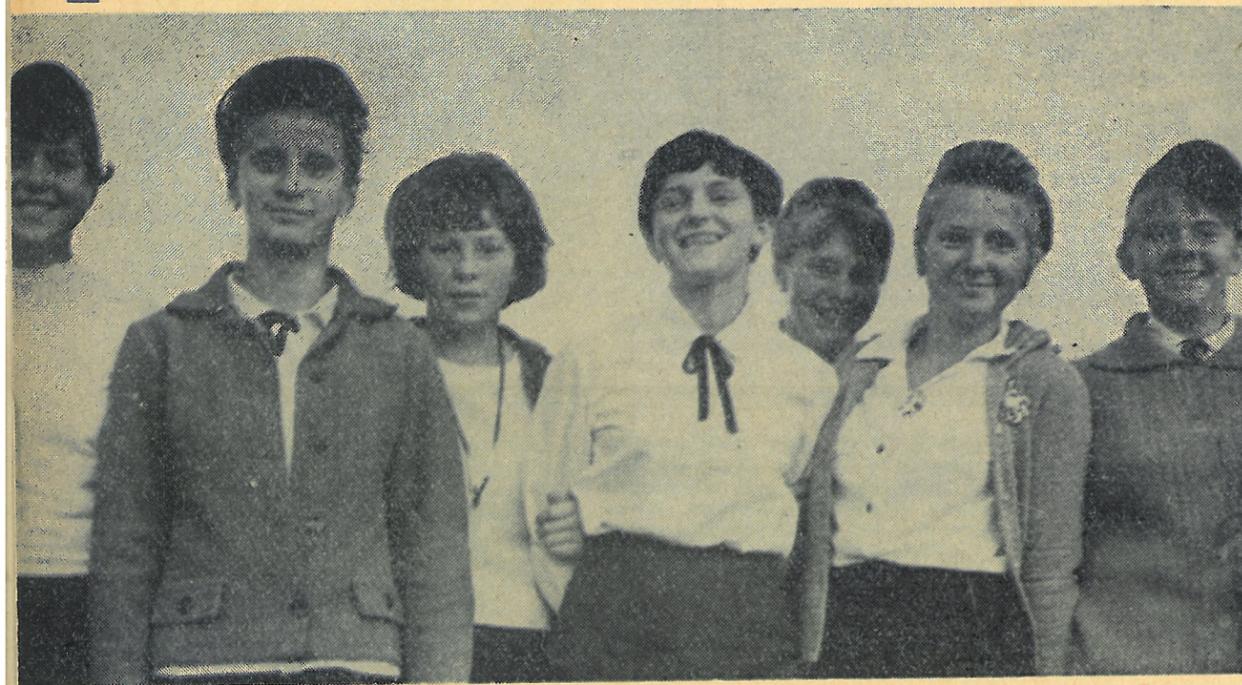
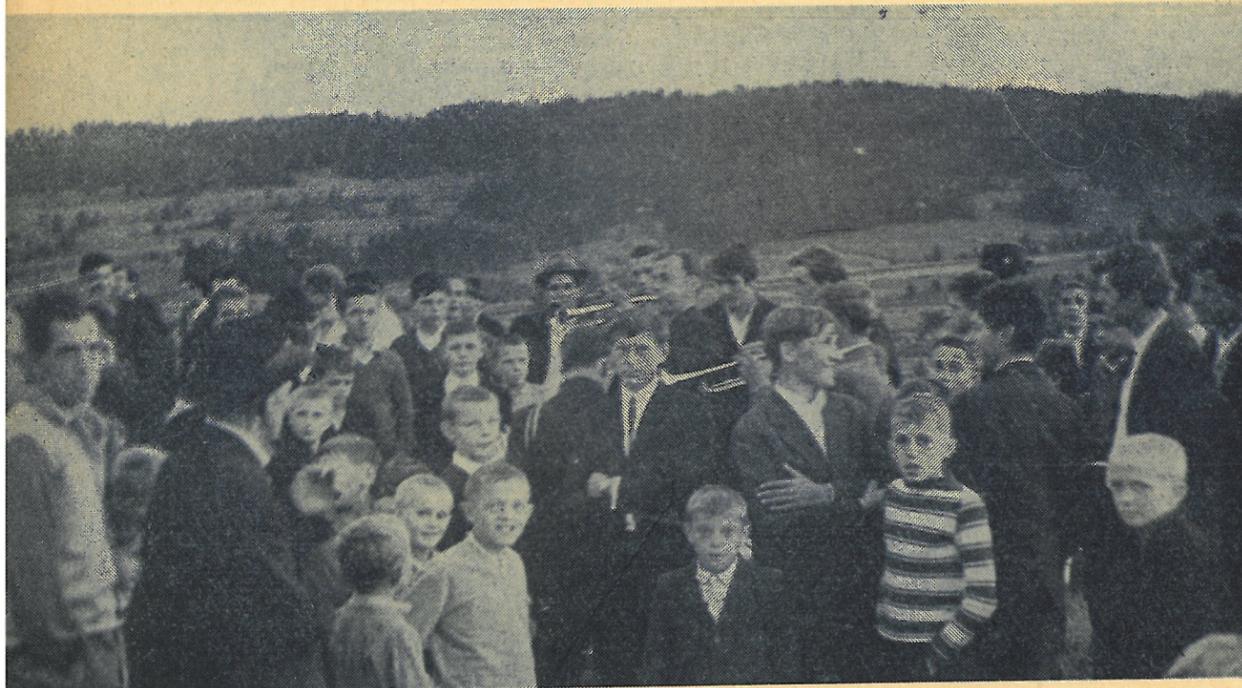
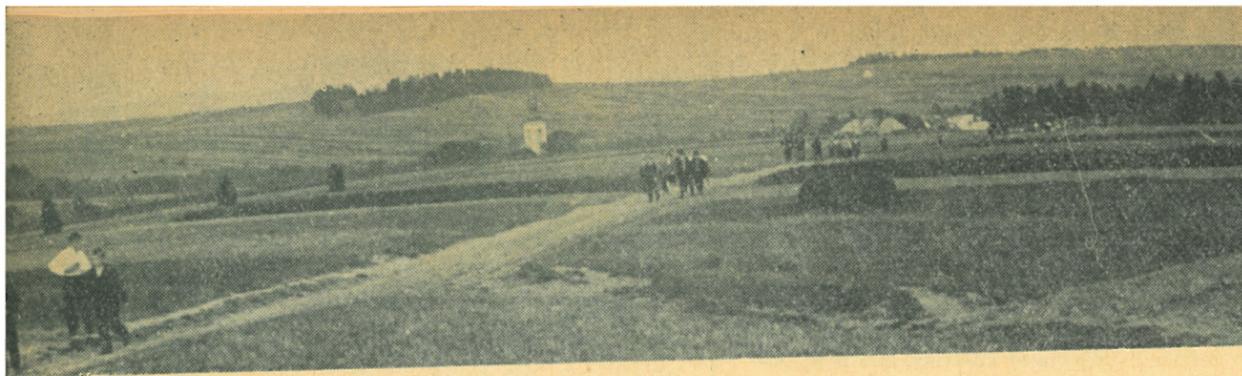
*— a v chalupe týždne
chleba nemali...*

Patria tiež do dávnej minulosti časy, keď Slovák na Orave a na Spiši bol národnostne utláčaný sannačnou vládou predvojnového Poľska. Vládou, ktorá nepriznávala mu ani najmenšie práva na svoju rodnú kultúru, na svoj materinský jazyk. Lebo prejavujúce sa ešte niekedy národnostné nedorozumenia a škriepky na tomto pozadí, predsasú len ojedinelé, a prejavujú sa napriek smernicam strany a vlády. Stretávajú sa s potupou miestnych orgánov. Zdôraznilo to posledné plénum Okresného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany v Nowom Targu (zo dňa 27. apríla t.r.). Pripomenul to ešte raz, vo svojom prejave na ústretových spišských oslavách 20. apríla KSCaS, ktoré sa konali 3. septembra v Krempachoch — I. námnik KP PZPR súdru. Alfred Potock.

V tomto prejave I. námnik KP ďakoval všetkým občanom slovenskej národnosti na Spiši a Orave za ich obetavú a vzornú prácu, za tvorivú spoluprácu v dosiahnutých výsledkoch rozvoja roľníckeho územia, hovoril o ich slobodnej spoločenskej postave, zdôrazňoval, že slovenská kultúra na Orave a Spiši, národná vo forme socialistická v obsahu je súčasťou kultúry celého okresu, súčasťou celonárodnej kultúry.

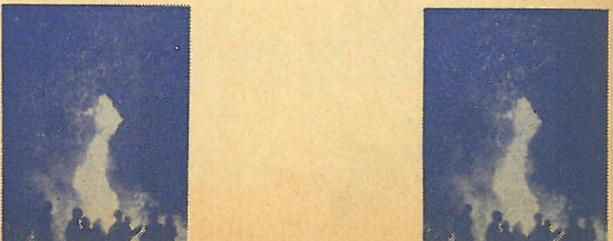
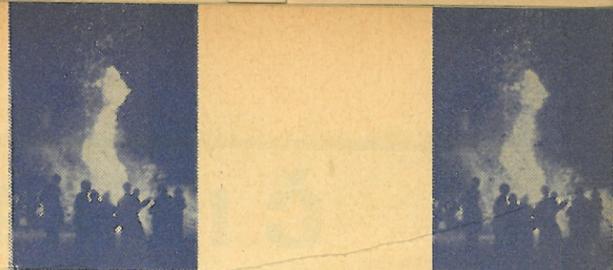
Slovenská a česká menšina je dnes podporovaná stranou a vládou, terénnymi orgánmi, miestnymi činiteľmi. Vďaka tomu pestujú svoj pekný spev, hudbu a tanec svoju rodnú reč, svoje ľudové zbavy, klubovne, obľúbené divadelné krúžky, premietajú sa české a slovenské filmy, rastie všestranná na jej Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku — celoživého telesa krajanov po tieto dva desaťročia. Od desiat rokov má svoj tlačový orgán — časopis Život, ktorý vydáva S.W. „Prasa“ a ktorý je živým výtvorom medzi všetkými Slováckmi a Čechmi v Poľsku, je vernou fotografou ich života i výsledkov ich práce. Má obetavú i početnú aktivitu mladých a mladými krajanmi tiež skupinu umelcov, ktorí reprezentujú rôzne odvetvia umenia. Ľudia, ktorí svoje vedomosti a kvalifikáciu získali už v nových pomeroch predvojnového Poľska.

Premena Poľska z roľníka na priemyselnú krajinu a s ňou súvisiaci rozkvet celonárodnej kultúry, vedy a životnej úrovne, rast závodov, miest, obcí, aj škôl a oravských dedín — bolo možno iba vďaka novému zriadeniu —

VADSAŤROČIA ZAČALI

„už sa ladí k piesni...“

Iudového Poľska, zrodeného z krvi a potu najobetavejších synov poľského národa — poľských komunistov. To oni v dňoch hitlerovskej okupácie vytýčili jedinú a správnu, novú cestu, na ktorú vkročilo, zrodené po druhej svetovej vojne Iudové Poľsko. Bolo to možné iba vďaka víťazstvu pred 50. rokmi Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie, vďaka víťazstvu hrdinskej Sovietskej armády nad Trefou ríšou Adolfa Hitlera v tragických dňoch druhej svetovej vojny.

NA SPIŠI

Na ústredných spišských oslavách v Krempachoch slávnostný prejav vyhlásil predseda Obvodného výboru Spoločnosti Ján Magiera. Priopomenul v ňom prácu spišskej organizácie v minulom dvadsaťročí. Zhodnotil dosiahnuté Spoločnosťou výsledky, pozdravil všetkých krajanov doma aj v Československu, poukázal na hospodársky vývoj Spiša v Iudovom Poľsku. Nadviazuje k 50. výročiu Veľkej októbrovej revolúcie vyzval prítomných k ucteniu minútou ticha padlých bojovníkov, a o.i. povedal:

„To, že sme mohli získať tak veľké úspechy v rozvoji našej krajiny i u nás na Spiši, je výsledkom nového socialistickeho zriadenia, zrodeného pred 50. rokmi v dňoch víťazstva Veľkej októbrovej revolúcie, ktorú viedol veľký Lenin.

50 rokov to je čas života jedného človeka. V tom krátkom pre krajinu období Sovietsky sväz náš verný a oddaný priateľ ukázal svetu, že niekedy zaostané Rusko premenilo sa v krajinu sputníkov o obrovských úspechoch. Dnešná sila a mohutnosť Sovietskeho sväzu je zárukou našej bezpečnosti, zárukou svetového mieru. Tak ako včera, v roku 1945, mohutná sila Sovietskeho sväzu, po rokoch hroznej vojny, na troskách Berlína oslavovala víťazstvo nad porazeným fašizmom, tak dnes je ona zárukou našej bezpečnosti a svetového mieru.“

K oslavám v Krempachoch, ktoré iste budú žiť v pamäti ich účastníkov, sa ešte vratíme v budúcom čísle. Prinesieme tiež zpravu o oslavách v Gešincu, ktoré sa budú konať 1. októbra a o oslavách v Kucove, ktoré bude tamojšia Miestna skupina Spoločnosti oslavovať 15. októbra. V Zelove oslavy Obvodného výboru budú 12. novembra t.r. Dnes prečítajme si o slávnostiach

NA ORAVE

Každá dedina pripravila vlastné ohniská a miestny program. Všetky tieto podujatia má okrášliť stáby ústredná vatra v Lipnici Wielkiej.

Deti, mládež, ženy a aj starší vyšli hromadne pred chalupy, tvoria priateľské skupiny a idú jedným smerom. Idú tam, kde ma vzplánuť slávnostná a sviatočná vatra.

Spolu s masou Lipničanov smerujeme k Dziaľku pri Hrebiku. Práve tuna na kopci vládnúcom nad okolím vzplanie vatra. Jej hranicu vidieť zďaleka, obklopená je stovkami osôb. Kdesi na boku horí už maličký oheň. To netrpezliví chlapi zapálili už svoj ohník a tunajším zvykom skáču ponad oheň pre radosť najmladším. Hudba vyhráva... Zástupy mohutnejú... Ludia sa divajú na hodinky... Stmieva sa stále viacej... Babia hora sa vzdialila, akoby hanbiac sa objatia blednúcej zory...

„Len jeden pokyn, zášum lesný, len jeden horskej riavy skok a duša už sa ladí k piesni...“

S úderom devätnástej hodiny, ktorú oznamuje krakovská znelka zahraná miestnym trúbkárom, vysoko k nebu sfa sopka vystrelil snop plameňov. Horí vatra zapálená predsedom Obvodného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov na Orave Jánom Kovalíkom. Na pozadí plameňov a symbolické Iudovej dekorácie Ján Kovalík začína svoj prejav.

„Naše výročie je výbornou príležitosťou k prehliadke úspechov našej organizácie. Ale nielen to. Naša Spoločnosť využije ho bezosporne pre svoj ďalší vývin v odvetví prehľbovania národnostných kultúr — českej a slovenskej, pre zamyslenie sa nad najbližším programom a jeho najlepšou realizáciou v súlade so smernicami posledného III. sjazdu, ako aj ďalšou spoločenskou a politickou mobilizáciou svojich členov. Jedným slovom ide tu o to, aby na naše výročie nielen planuli vetry na Spiši a Orave, ale aby tiež po prehliadke minulosti a vypracovaní najbližších plánov bolo možné pozastaviť sa nad využitím možností, aké našej menšine a našej organizácii poskytla strana a Iudová vláda.

V tak významnom dni dovolím si zaslať srdečné pozdravy všetkým priateľom, príbuzným a známym, žijúcim v Československu. Sme hrdí na to, že bratská socialistická Československá republika tiež rozkvitá v bratskej rodine socialistických štátov. Zvlášť nás teší skutočnosť, že Poľská Iudová republika a Československá socialistická republika vďaka vzájomnému spolunažívaniu a spolupráci na všetkých úsekoch spoločenského, kultúrneho a hospodárskeho života dosahujú čoraz lepšie výsledky vo výstavbe socializmu.

Pri príležitosti význačného výročia celej Spoločnosti i našej skupiny pozdravujem krajanov a členov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ako aj všetkých našich krajanov. Pripojujem okrem toho horúce pozdravy našim početným priateľom v Poľsku a Československu, zvlášť miestnym a okresným činiteľom, predstaviteľom vyšších nadriadených úradov ako aj bratským politickým, masovým, mládežníckym i hospodárskym inštitúciám a organizáciám existujúcim v našom teréne. Ešte raz ďakujem všetkým za každodennú pomoc a podporu s akou sa stretávame.“

Po ňom sa ujal slova tajomník Miestnej národnej rady a tajomník Miestneho výboru PZRS v Lipnici Wielkiej Izydor Osika.

„Pri príležitosti osláv spojených s jubileom dvadsaťročia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v

Poľsku srdečne zdravím v mene Miestneho výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany a Fronty národnej jednoty členov Spoločnosti a občanov slovenskej národnosti. Prajem miestnej skupine veľa úspechov pri šírení kultúry ako aj v ďalšej spolupráci so všetkými politickými a hospodárskymi organizáciami, ktoré pôsobia v Lipnici Wielkej.

V krátkosti chcel by som pri príležitosti dnešných osláv zdôrazniť, že v posledných rokoch spolupráca s členmi Spoločnosti sa výborne vyvíjala. Vďaka tejto spolupráci a všeobecnému pochopeniu všetkých občanov nezávisle od ich národnosti sa naša obec môže pochváliť značnými úspechmi. Treba pritom poukázať na obetavú prácu všetkých občanov, ktorí nešetřili sily a čas pri zvyšovaní chovu dobytky a poľnohospodárstva, a predovšetkým pri realizácii spoločenských činov, čím rozšířili dobré meno dediny nielen v okresnom, ale dokonca krajskom merítku. Elektrifikácia dediny, výstavba ciest a škôl, výstavba budovy pre agrónoma a zdravotného strediska ako aj presťahovanie obecného domu mohli mať miesto a vyvíjať sa len vďaka úsilnej práci všetkých občanov našej dediny.

My, predstavitelia strany vysoko hodnotíme takúto postavu spoločnosti a na druhej strane budeme všemožne podporovať rozvoj kultúry, umenia, obyčajov našich slovenských bratov.“

Po prejavoch býrlivý dlhotrvajúci potlesk. Hudba hrá pochod. Oznamuje sa zakončenie oficiálnej časti dnešných slávností.

Účastníci idú v jednom rade do dediny. Hneď vedľa budovy MNV sa bude konať umelecká časť slávností, potom bude Iudová veselica. Sprievod je vo výbornej nálade. Počuf mládež spievajúcu slovenské a poľské piesne:

Nemám nič, nemám nič, iba siahu poľ'a ale cez Lipnicu celá cesta moja...

Ozývajú sa aj dožinkové tóny: Gazda sa už díva, či sa dožnie niva Dožnie, ak dá žencom pirohov a piva Dožnie i poviaže i znoší do krížov Ak sl'úbi viazačom vinečka a slížov.

Pred budovou MNV je osvetlené pódium. Dopadajú naň svetlá reflektorov z áut. Karol Pastwa predstavuje umelecký kolektív miestnej skupiny Spoločnosti... Po každej piesni búrlivý potlesk. Páči sa aj občanom aj hosťom. Občania Oravy vítajú tiež predstaviteľov KNV v Krakove súdr. Lewického a Bochenka, ktorí prišli navštíviť terén Oravy. Spolu s nimi prišiel aj tajomník prezídia ÚV Spoločnosti Ján Ondica.

Dlho do noci trvajú umelecké vystúpenia. Zábava trvá do rána... Vládne dobrá nálada a všeobecná žičlivosť. Je to podarené podujatie, v plnom význame tohto slova, pekné otváracie oslavy 20. výročia, za čo patrí uznanie celému výboru MS KSČaS z Lipnice Wielkej, ktorý vedie krajan Jozef Karnafel, a vďaka všetkým, ktorí pomohli a ukrašlili túto slávnosť.

ti
e rúť
ze

aj mrllosti
Orave i na
utlačán sa
lovéhoPoľ
iznávanu
na voj
matejský
sa eštnie
rozumla a
zadí, pda
rejavu sa
any arlá
upou test
ilo to sle
výborPoľ
nickejtra
(zo d 27.
to eštraz,
ústrých
20. vicia
li 3. sem
I. tajník
Potoca.

tajomnKP
nom sen
piši a ve
nornú ku,
v doshu
oja notar
ich smej
zdórawal.
na Or a
rme a da
súčasťou
účastoulo

á menš je
nou a tou,
niestny ti
pestujú
tanečnú
dové zny,
vadelnéž
cé a sloké
ná prjei
Čeča a
— orga
po celo
desiatio
orgán a
rydava W.
tvým spm
úkmi a mi
fotografč
ich práča
tiv medr
janmi. Iež
orí repu
enia. Míi,
i a kvakie
pomero

z rolníca
a s týri
rodnej ty,
vne, rýclst
í, aj spch
— bol a ž
nu zriad

20. VÝROČIE

ZUBRZYCA DOLNA

VÁŽENÁ REDAKCIA!

V súvislosti s 20. výročím vzniku Spoločnosti chceme by som Vám niečo napísať o našich problémoch a plánoch do budúcnosti v Zubrzyci Dolnej. Keďže sama nemám viac ako 20 rokov len krátko spomeniem o udalostiach z minulých rokov a venujem sa radšej dnešku.

Pamätám sa, že dávnejšie, keď bol Ústredný výbor Spoločnosti ďaleko, bo až vo Varšave, v našej obci bola zriadená klubovňa. Zato dnes, keď je oveľa bližšie — v Krakove, klubovňa neexistuje. Pamätám sa, že tam chodila mgr. Matelová a Kaszkiewiczová. Aj iní návštevníci so žiaľom spomínajú bývalú klubovňu, ktorá teraz tak veľmi chýba. Je nás združených 20 dievčat a asi toľko chlapcov. Klubovňa by sa nám zišla. Veď kde máme tráviť svoj voľný čas?

Začali sme sa tešiť, keď sa v Zubrzyci Dolnej založila kaviareň. Sami sme vykopali priekopu 1 a 1/2 m hĺbku aby sme osušili priestranstvo pred ňou. Vybielili sme ju, vyčistili a vyzdobili kvetami a stužkami. Naša radosť však netrvala dlho. V kaviarni okrem kavy, kníh a časopisov (zpred roku) nič nebolo. To všetko máme doma. My by sme si však chceli zaspievať, nacvičiť si nejakú divadelnú hru. A to v kaviarni nebolo možné. Kava a čítanie nám nestačí.

Aké máme plány do budúcnosti?

Uzniesli sme sa, že len čo budeme mať vlastnú klubovňu, založíme si spevacký súbor a nacvičíme niekoľko divadelných hier. Chceme byť vzorom oravskej mládeže. To ešte nie je všetko. Každý si pri svojom dome vysadí niekoľko ovocných a ozdobných stromov. Chceme, aby naše záhrady boli najkrajšie. Chceme naviazať styky s mládežou zo susedných obcí, vymieňať si názory a skúsenosti. V našich plánoch sú kurzy varenia a šitia, vodičské kurzy a pod.

S rozhlasom máme veľky, zatiaľ ešte nevyriešený problém. Na opravu pokazeného prijímača musíme čakať celé týždne. V našom okresnom meste — Nowom Targu, niet súdiastok. A my bez rozhlasu, skoro jediného spojiva so svetom, už nemôžeme žiť. Veď chceme poznávať dnešnú vedu a techniku, chceme sa zúčastňovať v našom kultúrnom a verejnom živote!

MARGITA KULAVIAKOVÁ

VÁŽENÁ REDAKCIA ŽIVOT!

Chcel by som Vám napísať niečo o podmienkach života Slovákov na Orave pred vojnou a dnes. Skadiať sme sa my Slováci vôbec vzali na Orave? Za odpoveď môžem podať iba fakt, že už na starých kaplnkách a cintorínoch môžeme si všimnúť nápisy a mená v slovenskom jazyku. Dokonca aj na niektorých sochách, ktoré majú

už viac ako sto rokov, je možno vidieť jednotlivé slová v slovenčine. Tie sochy a náhrobky stavali naši dedovia a pradedovia a písali v jazyku aký poznali.

Pred vojnou vtedajšia sanačná vláda robila všetko možné, aby zamedzil rozvoj slovenskej myšlienky na Orave. O tlači nebolo ani reči. Ľudia však čítali slovenské knihy. Boli to najmä staré zachovalé kalendáre, ktoré vydával tzv. Spolok sv. Vojtecha v Trnave, potom kalendáre zvané Sejbren a náboženské knihy tzv. Nábožný kresťan.

Doma nás rodičia učili a vychovávali v slovenskom duchu. Slovensky sme sa modili a spievali. Po večeroch ozývali sa slovenské ľudové piesne, ktoré spievali mládenci a dievčata vracajúci sa z poľa domov. Slovenčina znela pri paračkách a pradení ľanu. Veď len takéto príležitosti mala vtedajšia mládež. O klubovňach nebolo ešte ani chýry.

Najbližším mestom bol Czarny Dunajec. Bol tam notár, súd a obchody. Iba tam sa chodilo nakupovať. Keďže žiadne dopravné prostriedky neexistovali, chodilo sa pešky a boso. Musím podotknúť, že z Jablonky je to 13 km a zo Zubrzyce alebo Lipnice dokonca 24 km. Za jeden metrický cent jablk platil obchodník 6 zł a obyčajné topánky predával po 12 zł.

Vzájomné vzťahy s obyvateľmi Czarného Dunajca neboli vtedy najlepšie. Stávalo sa, že nám nadávali, poškozili vozy a dokonca nás aj bili. K súdu človek ísť nemohol, pretože väčšina pojednávani sa končila v náš neprospech.

Potom prišli Nemci a za nimi vojaci tzv. Slovenského štátu. Koniec vojny bol veľmi ťažký. Ťažko sa bojovalo, keď sovietska armáda oslobodzovala tieto oblasti. Aj potom však nebolo pokojne. Znepokojovali nás rôzne bandy a ľudia žili v stálej neistote. U nás v Zubrzyci stále sme čakali na nejakú stabilizáciu života a myslili sme o založení vlastnej organizácie zoskupujúcej Slovákov. Naši občania boli vtedy veľmi aktívni. Dovolím si teda spomenúť aspoň niekoľkých: Solava Jozef, Kovalčík František, Mšal František, Karkoška Vendelin — zo Zubrzyce Kovalík Ján, Knapčík Ignac, Knapčík Vendelin, Pavlak Vendelin, Joniak Vendelin Ferdinand zo Zubrzyce Dolnej a veľa iných. Miestni obyvatelia v národnostnom zápale začínajú emigrovať do Československa. Emigrácia prestala až vtedy, keď sa začali šíriť pletky, že celá oravská oblasť bude pridelená k Československu od 1. mája, potom zas, že od 18. júna atď.

Neskoršie dostali sme súhlas na založenie Spolku Čechov a Slovákov, ktorý začal rozvíjať bohatú činnosť. V tomto období okresným tajomníkom strany bol Matoga. Naše podmienky sa začínajú zlepšovať. Až neskôr sme si začali uvedomovať, ako veľa sme získali vďaka ľudovému zriadeniu v Poľsku. Prišli k nám učitelia z Československa. Začala sa výučba slovenčiny a iných predmetov v slovenskom jazyku. Medzi prvými prišli: učiteľka Ladišinská do Lipnice Maľej, Michal Divian do Zubrzyce Dolnej, Papaček do Zubrzyce Górnej, Kniežacký a Holub do Jablonky, Cambalová do Zubrzyce Górnej a iní. Mali sme ich radi ako vlastných bratov a sestry. Vyše 95 percent detí chodilo do školy so

slovenským vyučovacím jazykom. Učitelia sa však museli vrátiť. Potom začal klesať počet žiakov na slovenských školách. Dlhšie ostala iba prof. Zižková, ktorá sta vlastná matka úplne sa nám venovala. Vždy si pre nás našla čas a láskyplné slovo, radila a vzdelávala. Prišiel však čas, že musela odísť aj ona. Ostala nám už teda iba redakcia ŽIVOT, na ktorú sa teraz vždy s dôverou obracáme.

Keď sa predsedom ONV v Nowom Targu stal súdr. Timofiejczyk a tajomníkom OV strany súdr. Potoczek, naše kultúrne a aj sociálne podmienky sa začali opäť zlepšovať. Začínáme cítiť, že naša strana a vláda považuje nás za rovnoprávných občanov Poľskej ľudovej republiky. Chápe nás a pomáha nám. Stále častejšie sa stretávame so skutočnosťou, že Slováci pracujú v národných výboroch k všeobecnej spokojnosti. Naše vzťahy s obyvateľmi Czarného Dunajca sa tiež zlepšili. Prestali rvačky a príkoria. A naše plány? Pri pomoci Ústredného výboru chceli by sme si otvoriť klubovňu, v ktorej by sa naša mládež mohla vzdelávať a vôbec kultúrne tráviť svoj voľný čas. Všetko to ona bude pravým dedičom novej Oravy.

JÁN KOVALÍK

NOWA BIAŁA

VÁŽENÁ REDAKCIA ŽIVOT!

Pri príležitosti 20. výročia existencie a pôsobenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku chcel by som Vám napísať pár slov o rozvoji kultúrneho života v Nowej Białej a najmä o vzniku a začiatkoch pôsobenia nášho bývalého Spolku Čechov a Slovákov.

Roku 1947 sme sa dozvedeli, že my Slováci, žijúci v Poľsku stáli sme sa rovnoprávnymi členmi poľského štátu. Samozrejme mohlo sa to uskutočniť iba vďaka ľudovému zriadeniu. Prijali sme to s veľkou radosťou uvedomujúc si, že prišiel čas, aby sme si začali budovať nový zajtrajšok.

Začalo sa to tým, že do Nowej Białej prišli predstavitelia vlády a na schodzí zvolanej pri tejto príležitosti nám vysvetlili, v čom spočíva rovnoprávnosť národnostnej menšiny Slovákov žijúcich v Poľsku. Medziiným povedali, že budeme môcť používať svoj jazyk, pestovať a rozvíjať našu slovenskú kultúru. Slovenčina bude sa vyučovať na školách atď. Hneď potom založili sme Spolok Čechov a Slovákov, ktorého prvým predsedom bol Jozef Majerčák. Za národné uvedomelých krajanov považovali sa Vojtech a Jozef Vinček. Ďalším predsedom bol Jakub Dluhy. Vo výbere boli: Dominik Kalata, František Lojek, František Chalupka, Michal Krištofek, Jakub Lojek, Valent Ščurek.

Za veľmi dôležitý fakt treba uznať príchod učiteľov z Československa. S tým súvisí vznik školy so slovenským vyučovacím jazykom. Ako prví prišli: Koloman a Eugenia Sopko, potom Emil Eliaš, Ján Kováčik, Mazal a Pavol Kramár. Od roku 1948 začalo sa u nás rozvíjať divadelnícke hnutie. Príčinili sa o to učitelia, najmä Koloman Sopko, ktorý zorganizoval ochotníkov a nacvičoval s nimi slovenské hry. Musím pripomenúť že mládež veľmi ochotne spolupracovala s učiteľmi. Schôdze miestnej skupiny Čechov a Slovákov boli veľmi príjemné. Vždy sa na nich zúčastnili tunajší učitelia, ktorí vôbec vynaložili veľa úsilia a námahy pre rozvoj Spolku.

Roku 1956 sa stal dôležitým medzníkom pre ďalší rozvoj Spolku. Bol zvolený nový predseda František Chalupka, ktorý pôsobí až do dnes. Počas jeho predsedníctva sa veľa zmenilo, samozrejme na lepšie. Máme dobre zariadenú klubovňu, vybavenú televízorom a iným zariadením.

Musím ešte pripomenúť že roku 1955 prišli k nám noví učitelia, prví absolventi slovenského lýcea v Jablonke. Medziinými dlhé roky pôsobila v našej obci a vôbec teraz už v Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov krajanica Anna Baligova.

Pred desiatimi rokmi začal vychádzať časopis Život — organ Spoloč-

nosti, ktorý — musím zdôrazniť — nám pomohol prekonať veľa ťažkostí a vyriešiť veľa páľčivých problémov. Je teda samozrejme, že máme o neho veľký záujem. Ostáva mi iba priať si, aby sa našiel v každej rodine, pretože bez neho neviem si predstaviť ďalší spoločenský a kultúrny život našich krajanov.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

KACWIN

20 rokov trvania Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku núti ma k tomu, aby som sa trochu pozastavil pri minulosti, pretože iba porovnanie dneška s minulým nám dá správny obraz rozvoja našej Spoločnosti, ktorý — musím priznať — bol vcelku úspešný.

Moje spomienky siahajú do prvých povojnových rokov, teda do obdobia, keď slovenčina na Spiši začína iba puľzovať. Z Československa začínajú k nám prichádzať slovenskí učitelia,

Školské deti z Kacwina

ktorí začali pracovať nad povznesením slovenskej kultúry na Spiši. Ako prvá prišla do Kacwina súdr. uč. Felicia Ištaková. Obdobie, keď pôsobila u nás patrí medzi najúspešnejšie. Založil sa divadelný krúžok a také hry ako Bacuchovie dvor, Slepý ženich, Hádať sa o rozumne, Kamenný chodníček, Bačová žena, ktoré našťudoval a zahral pod jej vedením mali ohlas široko, ďaleko.

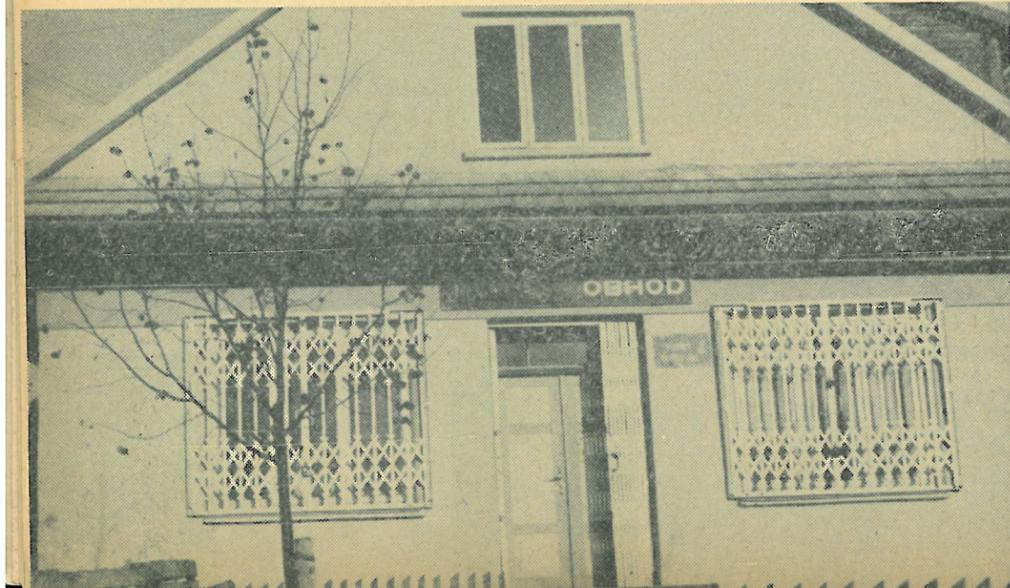
Národné uvedomenie našich občanov sa zvyšovalo. Rozvíja sa kultúrna činnosť. Z Československa prišli prvé zasielky slovenských kníh. Otvorila sa knižnica. Snad najčítanejším autorom bol M. Kukučín. A pre deti? Prostonárodné slovenské povesti priam chodili z ruky do ruky. Veľkou udalosťou bol pre nás a najmä pre deti rok 1949, keď celá škola so slovenským vyučovacím jazykom strávila prázdniny v Československu. To bolo radosť. Po návrate otázkam nebolo knca kraja.

Nezabúdame však pritom ani na udalosti, ktoré sa práve v tomto období prehnali po Spiši. Sú to udalosti smutné, pretože sa spájajú s tragickou smrťou niekoľkých našich krajanov. Totiž existovalo mnoho rôznych bánd, ktoré aj na Slovákoch vyvršovali svoj hnev. Nezabúdame ani na útoky niektorých šovinistických predákov, v dôsledku ktorých mnoho našich krajanov muselo trpieť. Pamätáme sa aj na obdobie, keď nám farár zakazoval spievať slovenské piesne. To všetko však nedokázalo zastaviť slovenské hnutie na Spiši. Pomocou strany a vlády sa situácia z roka na rok zlepšovala.

Veľkým úspechom Slovákov a vôbec Spoločnosti sa stalo založenie lýcea so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke. Naším deťom sa otvorila cesta do sveta. A keď vyšlo prvé číslo Života, ktorý onedlho bude sláviť desiate výročie existencie došli sme k záveru, že naša strana a vláda dôsledne uplatňuje právo na rovnoprávnosť národnostných menšín, že naše utrpenie a náš boj nevyšli nazmar.

O tom, že sa situácia zlepšila môžeme sa presvedčiť už z tých niekoľkých príkladov: založila sa nová klubovňa, v ktorej si naši krajanica môžu obzrieť televízny program, sú v nej okrem toho slovenské noviny, rôzne spoločenské hry atď. Na obchodoch popri poľských „artykuły spożywcze“

Obchod v Zubrzyci Dolnej

sú slovenské „potraviny“. Naším želaním by bolo, aby takéto nápisy boli aj na verejných budovách, hradskej a pod.

Tohto roku sa konal III. sjazd Spoločnosti, ktorý zhodnotil doterajšiu činnosť a schválil smernice ďalšieho rozvoja. V súvislosti s týmto chcel by som podať svoje pripomienky a návrhy týkajúce sa ďalšej kultúrnej činnosti v našich obciach. V poslednom čase začíname badať pokles počtu žiakov

v slovenských školách. Súvisí to aj s odbornou prípravou učiteľov. Chceli by sme, aby na našich školách učili absolventi zo slovenského lýcea v Jablonke. Veď iba tí majú najbližšie k slovenčine a vôbec k slovenskej kultúre. Pre týchto učiteľov mali by sa usporiadať dodatočné kurzy zvyšujúce odbornú kvalifikáciu, mali by sa organizovať zájazdy do Československa. Učitelia mali by sa oboznamovať s tamojším programom vyučovania a

svoje poznatky a skúsenosti uplatňovať v našich školách. Každý učiteľ mal by sa ešte viacej zapojiť do verejnej činnosti. Učiteľ by nemal chýbovať na žiadnej schôdzi MS Spoločnosti. Treba udržiavať styky s ľuďmi. Naša mládež by si rada zahrála divadlo, zaspievala. Veľká oblasť pôsobenia čaká napr. v športe. Stačí iba chcieť a na výsledky nebudeme dlho čakať. Priali by sme si, aby sa heslo „Každý učiteľ — verejný činiteľ“ stalo skutočnosťou.

Od Života by sme si zase priali, aby sa v ňom našli nejaké poviedky pre dospelých, roľnícke zprávy, typu „kto počtuje — ten gazduje“, ako to bolo v dávnejšom kalendári Pútnik svätovojevodský. Okrem toho mali by tam byť zprávy o živote vo svete, zprávy zo sveta vedy a techniky. Chceme čítať a vzdelávať sa, chceme byť osoznými členmi Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

ANTON PIVOVARČÍK

SPISZ

AKO SA ZAČALO S ORGANIZOVANÍM SPOLOČNOSTI V ROKU 1947

Po skončení druhej svetovej vojny vznikli z rôznych živlov lúpežnícke bandy, ktorých cieľom bola krádež. Mali oni svojich spojencov v každej obci. V roku 1945—1946 už chodievali z listinami, na ktorých v prvom rade boli uvedené mená zámožnejších gazdov slovenskej národnosti. Bili a rabovali, dokonca aj zabíjali (o.in. Nowa Biala). Slováci, žijúci na poľskom Spiši a Orave, žili v neustálom strachu. Nikto si nebol istý či dožije zajtraj-

ška. Boli prenasledovaní bandami na každom kroku ako ovečky vlkami. Nuž, začali sa radíť medzi sebou — čo robíť, aby to prestalo? Ku komu sa obrátiť o pomoc? Niektorí chlapi sa ukrývali doma po celé mesiace, niektorí emigrovali (na čierne) do ČSR, no a našli sa aj takí, ktorí si povedali: keďže sme prenasledovaní len preto, že sme slovenskej národnosti, nuž ochranu musíme hľadať u vlády. Radili sa, rozhodli a išli. Jedni do Varšavy a Krakova, zase iní na československý konzulát do Katowic a ešte iní do Bratislavy a Prahy. A ako všetci dodnes spomínajú ani sa ne-nazdávali, že budú mať možnosť

podrobne sa o všetkom porozprávať a potom sa pozastaviť nad tým, čo všetko treba urobiť, aby Slováci a Česi žijúci v Poľsku mohli žiť pokojne ako rovnoprávni obyvatelia ľudového Poľska, a tiež aby dostali svoje národnostné práva, ktoré by im zabezpečovali slobodný a nikým nehanbený kultúrny život. Potom sme sa rozhodli, že Slováci žijúci na Spiši a Orave musia sa združiť. Preto bola zvolaná nárada aktívnych činiteľov zo Spiša, na ktorej sa zúčastnila delegácia z Oravy. Na nárade sa uzniesli utvoriť dva obvody jeden spišský a druhý oravský a v každej obci miestnu skupinu. 10.III.1947 bola uza-

vretá medzištátna dohoda o menšinových otázkach. Tak teda na základe uzavretej dohody v porozumení s konzulátom a za jeho prítomnosti boli prevedené voľby na Spiši a Orave. Prvým obvodným predsedom na Spiši bol zvolený, dnes už nežijúci, Andrej Sperka z Łapsz Niżnych, tajomníkom Schlegel Jozef, pokladníkom Jan Magiera z Kacwina.

V Nowom Targu v „Starostwie“ bolo oddelenie pre menšinové otázky, bol v ňom nejaký Polaczyk, teda mali sme aj z úradu svojho zástupcu, ktorý hájil menšinové práva. Teda viacmenej týmto spôsobom vzniklo združenie.

Zoznam prvých výborov miestnych skupín Spoločnosti Čechov a Slovákov z roku 1947 a počet členov v rokoch 1947 a 1967

P. č.	Obec	Predseda	Zast. predsedu	Tajomník	Pokladník	Počet členov v	
						1947	1967
1.	Kacwin	Ján Pivovarcík	Pavol Pčelar	Ján Magera	Jozef Sulir	226	220
2.	Niedzica	Jozef Schlegel	Michal Kužel +	Michal Neupauer	Valent Pojedinec	150	107
3.	Niedzica Zamek	Ján Piontek +	Jan Blachut	Andrej Bogačik	Jakub Bogačik	10	13
4.	Łapsze Niżne	Peter Gorel +	Stanis. Haber	Anton Kovalčik	Ján Majerčak	112	42
5.	Łapsze Wyżne	Gervaz Gryglak	Dominik Šoltýs	Pavol Krišík	Ludvík Krišík	104	180
6.	Łapszanka	Pavol Ziembra	Jozef Pojedinec	Ludvík Kapalka	Jozef Šoltýs	150	70
7.	Trybsz	Ján Miškovič	Val. Vaksmundský	Andrej Milan	František Milan	130	111
8.	Jurgów	Martin Tybor +	Ján Mačičak	František Mušak	Andrej Šoltýs	121	103
9.	Repiska	Andrej Milan	Andrej Malec	Ján Kuruc	Andrej Brija	34	115
10.	Czarna Góra	Sebastian Milan	Andrej Košut	Andrej Vodžak	Jozef Jezierčak	139	148
11.	Falsztyn	Andrej Milaniak	Štefan Horničak	Andrej Bogačik	Štefan Rusnačik	45	30
12.	Krempachy	Valent Krištofek	Michal Petrašek	Jakub Kačmarčik	Valent Surma	151	271
13.	Nowa Biala	Jozef Majerčak	Alojz Kalata	František Lojek	Michal Krištofek	250	282
14.	Dursztyn	Pavol Hornik	Jakub Kubušek	Valent Zygmond	Jozef Kubušek	23	13

+ zomrel

OD KEDY SOM ČLENOM?

Ja osobne som členom združenia od počiatku. Za tých 20 rokov som sa niekedy aktívnejšie zapojil do práce v združení a niekedy menej, podľa možnosti, ako mi dovoľoval môj čas, no i podľa potreby v Spoločnosti. Medzi iným bol som aj obvodným predsedom počas jednej kadencie, a od roku 1960 pracujem ako obvodný inštruktor. Prácu mám rád a preto sa snažím ako len môžem.

Uznanie (samozrejme ako každý človek) rád vidím a preto vyznamenaním a odmenou zlatej medaily bol som veľmi mile prekvapený. Je to pre mňa dôkaz, že moja práca je osozná a preto získala uznanie. Najväčším mojím zážitkom a najväčším mojím zadostučiním bol deň, keď som mohol vystúpiť so svojim divadelným krúžkom vo Varšave na Festivali menšinových divadelných krúžkov. Za bývalej sanačnej vlády sa nikto nesmel hlásiť na Spiši a Orave k svojej národnosti. Nikto nikoho sa nepýtal akej je národnosti. Každému sa úradne všade písalo — národnosť poľská. Slováci na Spiši a Orave ostali verní svojej národnosti. Dôkazom toho sú

o.i. aj členovia našej Spoločnosti. Dnes si môžeme vďaka vládnucim orgánom ľudového Poľska slobodne rozvíjať svoj kultúrny život. Nikto nám úradne nezabraňuje, ba opäťne pomáha. Ziaľ najdu sa ešte vždy semtam šovinisticko-reakční jednotlivci, ktorým dnešná skutočnosť je večneou sfou v oku a preto sa snažia rôznymi spôsobmi mútiť vodu.

Blíži sa 20. výročie našej Spoločnosti. Pozastavme sa nad tým s čím sme začali našu kultúrnu činnosť a čo sme urobili do dnes? Nájsť odpoveď nie je ľahko. Musíme si to priznať sami a tak isto nám to musí každý priznať, že sme začínali z ničoho, ale sme vtrhli v to, že keď sme si vytýčili správnu cestu teda správny program, nuž sa nám to aj podarí. A dnes? Dnes si môžeme smelo povedať, že áno, tak je, program bol dobrý a správny. Dôkazom toho sú medziiným naše slovenské klubovne (hoci čo je pravda ešte úbohé, ale sú) práve v každej dedinke na Spiši a Orave. V niektorých viac, v niektorých menej, ale všade prúdi život našej slovenskej kultúry. A usporiadané už niekoľkokrát divadelné a orchestrálne súťaže na Spiši, Orave a v Nowom Targu či

nie sú jasným dôkazom, že v našich klubovňach prúdi život? A tie rôzne výstavy či prestavby alebo opravy ciest a iných objektov spoločného účelku vykonané brigádnicami? Napríklad Výšňolapšania čisto brigádnickým spôsobom, bez chaliera pomoci spoza obce vybudovali si klubovňu. (Pravdu povediac ešte po dnes nie je úplne dokončená, ale už pár rokov slúži svojmu cieľu). Nuž, či také a tomu podobné podujatia nesvedčia o aktívnom zapojení sa členov našej Spoločnosti do výstavby socializmu? Ochoťne podávajú svoju, buď prijímajú vyťahnutú k nim ruku na znak súhlasu, keď vidia, samozrejme aj po druhej stránke, tú samu ochotu. Nezabúdajme však o tom, že prvé návrhy o potrebe toho alebo onoho vo väčšine sa rodia práve na posiedke v čase zdĺhavých večerov, v priateľských rozhovoroch v klubovniach. V klubovniach sa veru už nejedna užitočná myšlienka zrodila a v budúcnosti sa ich ešte viac zrodí. A preto pri príležitosti 20. výročia našej Spoločnosti všetkým členom prajem, aby v čonajkrátsom čase mohli povedať, že už aj my máme klubovňu. Ano, aby bola v každej dedinke, ale

taká ozaľstná, útulná, aby aj v zime v nej bolo teplo a aby, čo je predsa samozrejme, podľa potrieb bola zariadená, aby holými stenami nestránila. Všetkým súborom a divadelným krúžkom prajem veľa úspechov v súťaži, ktorú Ústredný výbor našej Spoločnosti pri príležitosti 20. výročia iste usporiada. Tak na Spiši ako aj na Orave. Najlepší budú súťažiť v Nowom Targu. Divadelným krúžkom ďalej prajem (bude to súčasne prosba k všetkým výborom našej Spoločnosti, aby im venovali viac pozornosti než doposiaľ a vzali si k srdcu ich potreby), aby netrpeli repertoárovou núdzou ako doposiaľ. Všetkým vedúcim krúžkov a súborov našej Spoločnosti, predovšetkým naozaj ochotným členom, prajem, aby mali zabezpečené miestnosti, kde by mohli pokojne nacvičovať. Na záver prajem redakcii nášho neoceniteľného časopisu Život večný život, áno, aby nám večne žil a všestranne slúžil. Píšem to nielen za seba. Požiadali ma o to práve všetky miestne skupiny, čo týmito pár riadkami splňam.

So srdečným pozdravom

A. BRYJA

ZELÓW

XX let uplynulo od založení Kulturního svazu Čechů a Slováků v Zelově. Zelów je střediskem, v němž po staletí žijí Češi, kteří využívajíce práv národní menšiny rozvíjejí svoji kulturu a národní tradice. Založení Svazu v Zelově znamenalo zvýšení hodnosti všech obyvatelů české národnosti. Již v prvních letech po založení Svazu se velmi úspěšně rozvíjela kulturně — osvětová činnost. Výbor zvolený v roce 1966 pracuje svědomitě. Byl zvolen kulturní inštruktor, který začal svoji práci organizováním souborů z různých oblastí. Již v lednu v roce 1967 pět souborů předvedlo zelowským občanům svůj program. V dubnu se tři amatérské soubory v počtu 28 osob zúčastnily celostátního sjezdu ČSKS v Krakově.

Při rozvíjení české kultury a na práci Svazu se podílejí především: Nowak Jan — předseda, Lušciński Václav — tajemník, Stejska Julian — pokladník, Jersaková Helena — člen výboru, Swoboda Emil, Dedejus Gustav, Dedejusová Jadwiga, Pošpieszyłowa Jadwiga a jiní, kteří se zajímají o problémy Svazu a české kultury.

Výbor si přeje, aby Svaz neustále zvyšoval úroveň své práce hlavně v oblasti kultury. Organizují se diskusní večery, na nichž se hovoří o různých problémech Svazu. Můžeme říci, že náš zelowský oddíl Svazu pracuje všestranně a zasluhuje na uznání.

LUBLIN (1)

K minulosti, k oněm létům našeho mládí přidám do všeho, co jsem nastřádal z vyprávění starších generací, lidí, z nichž mnozí již, jak se

říká, nejsou zde s námi. Tedy také kousek historie, života a životních existencí našich českých předků, kteří zde byli usedlí v hluboké minulosti, v dobách před první světovou válkou, kdy zvlášť každý dobrý český řemeslník byl zde vítán a nacházel zde druhý domov.

Z materiálu, jež jsem pro své vyprávění získal všelijakým způsobem, bylo by pro jeho zajímavost těžko vybírat jenom krátký literární obrázek. Vše se zdá hodno vzpomínky, vše nás poutá svou nevšedností. Poľsko je sice plně slovanskou a plně bratrskou zemí, je však jisté, že my, kteří jsme sem byli zavátí osudem emigrantů z naší vlasti, jsme psychicky jiní, že naše české prostředí veslující právem jiných životních podmínek, jiných pracovních způsobů a disciplín utvářejících se v naší vlasti přes mnohá pokolení, muselo nově přistěhovalemu Čechu neb Slováku přispóřit

nemálo problémů v nutnosti být i jen částečněho přizpůsobení se.

Vezmeme-li věc střízlivě, řekneme si, když už jsme se rozhodli pro emigrování, že budeme vydělávat, abychom žili pokud možno nejlépe. Později však shledáváme, že je to málo, že je nutno především chápat nové prostředí, srůst se s ním, poznati jeho zájmy, národní kulturu, tradice a zvyky, což věru, ač je zajímavé, není při nejlepší vůli lehké.

Přijel jsem do Lublina velmi mlád a nikoliv za vydělkem. Dival jsem se na vše široce otevřenými očima a vše, co jsem zde viděl, shledával jsem tenkrát skoro exotickým. Proto snad pod vlivem těchto svých prvních dojmů a prvních kroků po lublinských chodnicích vidím toto město zvlášť zajímavým, proto o něm budu psati slovy vzletnými a prosím tedy, abyste mi nezazlívali mé poetizování.

Pokračování příště.

PREDSTAVUJEME

KREMPACHY

Jeden skok cez rieku Bialku oddeľuje Krempace od Nowej Bialej. Do Nowej Bialej, teda tam, kde sa končí asfaltka, prichádza však viac hostí ako do Krempace. Nech ľutujú tí, ktorí sa neodhodlali ísť ďalej... Krempace sú atraktívnym terénom. Pekné bralá Kramnica a Oblazova tvoria Bialke ozdobnú bránu. Gešľa s tvarom odvráteného palcáta púta zrak. Pohľad na ňu vraj upokojuje. Ale nielen to pasuje Krempace, hovoriac v prenesenom slova zmysle, na „spišského rytiera“. Tuna sa stretla „tvárou v tvár“ minulosti so súčasnosťou. Zrazila sa a žije v symbióze s pôžitkom pre tradíciu a pre spoločnosť. Aby sme mohli pochopiť, treba sa zahĺbiť do dejín a zároveň všimnúť si súčasné výdobytky. Aby sme mohli to predstaviť v jak najlepšom svetle oprelí sme sa na vynikajúcom „ciceronovi“. Je ním Ján Krišík, tunajší učiteľ a činiteľ Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, ktorý dobre pozná opísaný terén... Výsledkom jeho štúdií je práca o Krempace, z ktorej uverejníme v Živote niekoľko úryvkov. Práca vznikla skromne je však výsledkom dôslednosti a výskumného autorovho nadania.

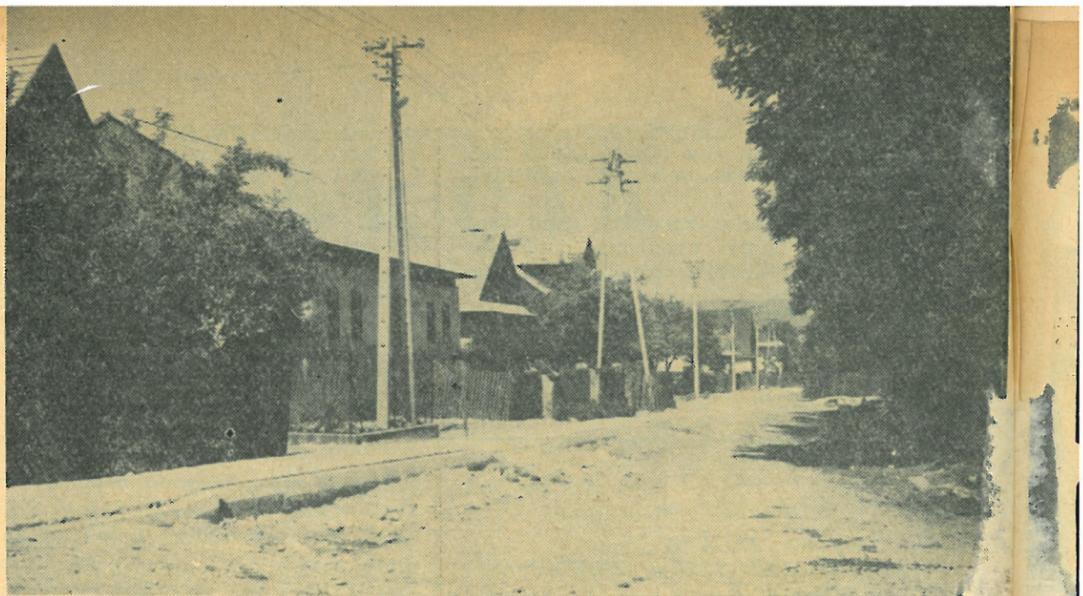
Ján Krišík nás sprevádza po dnešných Krempace. Bez čísel a detailov na prvý pohľad vidieť spoločenskú angažovanosť obyvateľov. Stačí si zastáť na mostíku Krčného potoka, kde cestovný ukazovateľ vyťahuje svoje ramedná k susedným dedinám a zároveň ukazuje upravený potok a výstavbu mliekárne, klubovňu Spoločnosti, rad elektrických stĺpov ako aj úpravu chodníkov. Znalci hneď zbadajú aj krásne, jediné svojho druhu stavebníctvo. Je to súčasnosť... Explodovala nahlé, a najmä v roku 1962, kedy sem zapojili elektrické svetlo. Pred vojnou boli v dedine dva rozhlasové

prijímače, teraz už práve v každom dome je rádioprijímač. Sú to hmatateľné výsledky súčasných premien. Do dediny vkročila technika, uchytila sa v domoch, na poliach a nadvoriach. Hodno spomenúť pri tejto príležitosti aj prvú tunajšiu investíciu. Bolo ňou hasičské skladište vybudované v roku 1949. Polovicu fondov na túto stavbu vložili miestni obyvatelia. Aj teraz sa ku každému takému podujatiu družila spoločenskú činu obyvateľov Krempace. Snažia sa, aby ich dedina bola moderná. Keď v súťaži čistoty obsadili v krajskom merítku prvé miesto, odmenu určili na výstavbu vodného priepustu, ktorý je pre poľnohospodárstvo veľmi potrebný. Toto tiež o niečo hovorí.

V rozhovoroch s ľuďmi sa vždy do popredia dostávajú problémy budúcnosti. Je pochopiteľné, že dedina ktorá nemá vo svojom okolí žiadne nerastné bohatstvo, nemôže rátať na vznik nejakých závodov. Jej poľnohospodárstvo nemôže tiež zamestnať pribúdajúce pracovné sily. Čo teda? Ostáva iba s nádejou sa pozerať na skupiny geológov — špecialistov od Oravskej priehrady. Celá nádej je vo výsledkoch ich práce. Rozvlčné vody Dunajca sa už onedlho poklonia aj Krempace. Vtedy sa táto jedna z krajších spišských dedín nájde, či chce, či nechce, v turistickej oblasti. Spôsobí to nájazd turistov a s tým súvisiace ich potreby. Krempace hospodárstvo bude sa musieť zamerať na výrobu pre turistov, na štúdium ich potrieb, a tiež aj na propagovanie svojej dediny, lebo hneď vedľa budú iné konkurenčné obce.

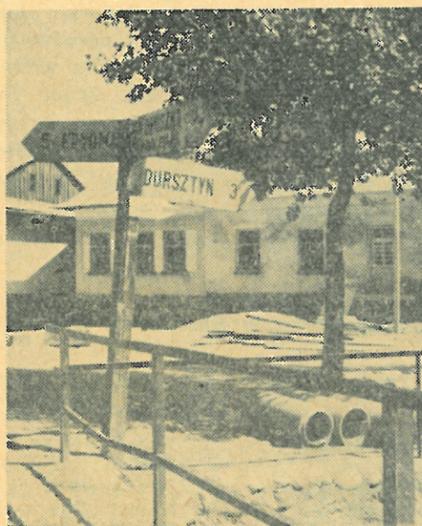
Keďže však poznáme pracovitost a iniciatívnu tunajších občanov, veríme, že si dajú rady s novými potrebami, zvlášť preto, že už teraz o tom myslia, hovoria a konajú.

Marian Kaškiewicz

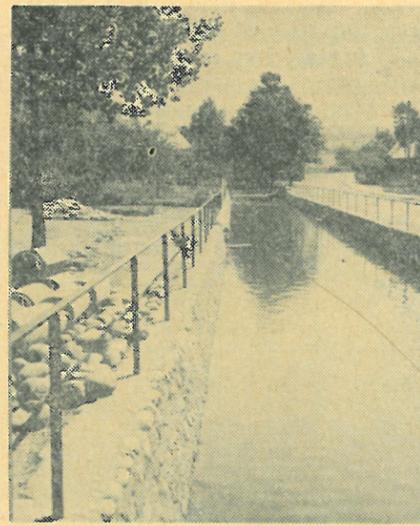

Záber z dediny. Budova cesty a úprava chodníkov. Takáto investícia bude stáť asi 3 mil. zlotých

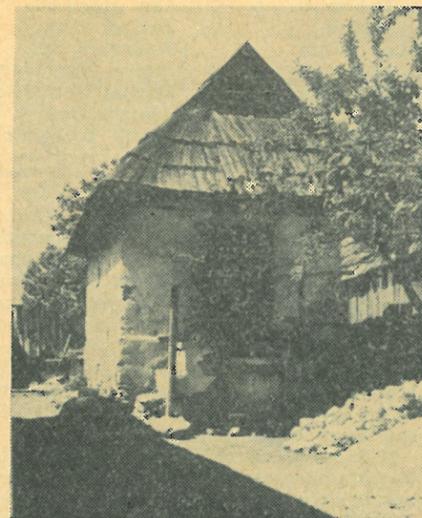
Výstavba mliekárne

Úpravený potok

Stará sýpka

Klubovňa MS Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku

TURISTICKÉ TAJOMSTVÁ (1)

ČO PRE HOSŤA

Je už načase, aby sme prešli v našej sérii turistických materiálov k praktickej stránke problematiky. Chceli by sme totiž odporučiť našim čitateľom, najmä zo Spiša a Oravy, určité základné vedomosti z oblasti turistických služieb. Zimné obdobie praje prípravám služieb týkajúcich sa turistiky, dáva možnosť zvýšenia znalostí v tomto smere. Ide samozrejme o základné kvalifikácie. Sú one bohužiaľ nutné. Turista použije vtedy naše služby nie jedenkrát, ale stále a v prospech prenajímateľa. Nestačia iba pekné výhľady a svieži vzduch. Musí mať kde bývať, spať, odpočívať a zároveň želať si výživu zdravú a podľa možnosti totožnú s domácou. Okrem toho chce sa dobre cítiť v novom prostredí, zvlášť preto, že dovolenka má mu slúžiť k úplnej regenerácii síl pre ďalšiu prácu v zamestnaní. O tom všetkom musíme pamätať, ak chceme mať z turistiky nejaký zisk. Takéto možnosti určite sú, najmä na Spiši a Orave, zaiste ich však občania nevyužívajú v celom rozsahu.

Najprv sa musíme poobzerať po našom dome za miestnosťou pre hosťa. Najlepšia izba by bola v podkroví, keď však takej nemáme, tak aj iná izba ale povinne so zvláštnym vchodom. V žiadnom prípade nemôžeme

navrhovať prechodnú izbu. Neradi to turisti vidia a v takomto prípade pôjdu radšej hľadať byt k susednej konkurencii. Naše byty obyčajne bývajú zatlačené haraburdím. Musíme teda obmedziť ich zariadenie iba na to, čo turista potrebuje najnutnejšie. Najprv samozrejme treba izbu vybieliť alebo vymyť, keď je drevená, potom rozptýliť „Insektozol“ (je v predaji) výborný prostriedok proti rôznemu hmyzu. V obkloch majú byť sieťky alebo priehľadné záclony proti muchám a komárom. Turista v podstate nemá rád husté záclony preto, lebo oblok je preňho akýmsi spojivom s krásou prírody. Okrem toho treba si overiť či sa obloky ľahko otvárajú a či majú trvalé zabezpečenie pri úplnom otvorení a pri uchytení v nočnej dobe.

Zariadenie miestnosti sa má skladať z postele, stola tak veľkého a stoličiek v takom počte, aby sa mohli pri ňom posadiť všetci bývajúci a aspoň jedna (mali by byť dve) osoba, ktorá ich prípadne navštívi. Keď pri posteliach nie sú nočné stolíky, môžu ich nahradiť malé hokerlíky. Hodno vtedy pod povrchom (asi 15 cm nižšie) pribíť doštičku, ktorá by nahradila poličku. V izbe mali by byť okrem toho vešiak, skriňa, umývadlo na stojani alebo na väčšom hokerlíku, vedro s

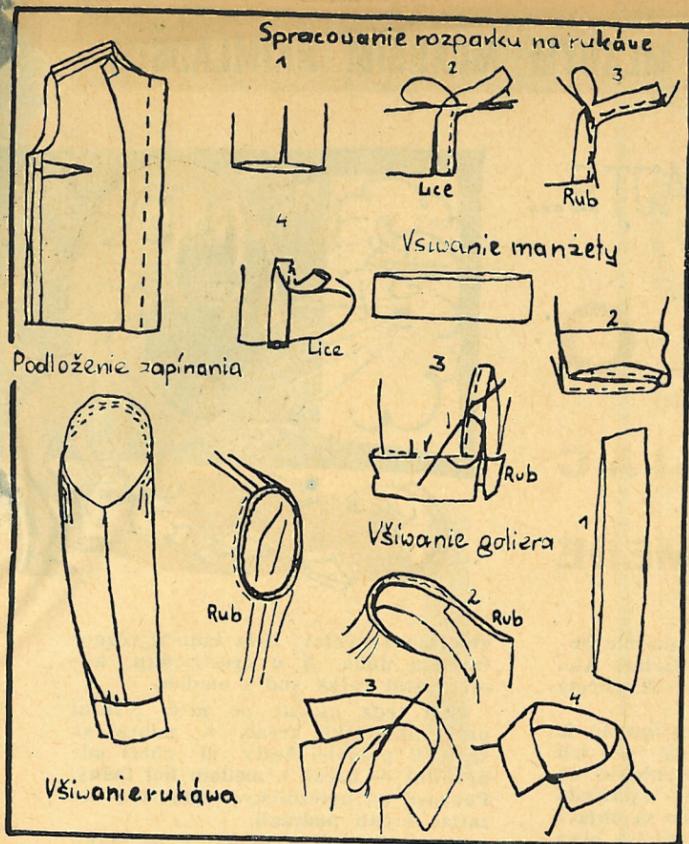
čistou vodou a čerpadlo, vedro na špinavú vodu, uteráky, popolník. Na stenách dekorácia je nepotrebná. Pamätajte si však o čistom obruse na stôl a čerstvých kvetoch vo váze alebo zelených halúzkach. Kvet v kvetináčoch sa neodporúča, lebo každý má iný vkus — jeden má rád tie, druhý iné a niektoré v určitých ľuďoch vyvolávajú odpor.

Osobitnou kapitolou je príprava postele. Zásadou je: jedna posteľ pre jednu osobu. Keď hostia súhlasia, ich deti môžu používať spoločnú posteľ. Keď v posteli nie sú matrace, v slamníku musí byť čerstva slama. Slamník treba naplniť primerane a rovnomerne tak, aby sa na ňom pohodlne spalo. Prikrýva sa ho dekou a až potom sa prestrie posteľnou plachtou, dost širokú, aby sa dala dostatočne založiť pod slamník a aby ho zbytočne neodkrývala. Turisti, najmä v letnej sezóne, neznašajú periny. Bude teda lepšie ak na prikrýtie sa dáme deku alebo paplón, samozrejme oblečené v čistej obliečke. Keď dávame oblečenú deku, musíme dať aj druhú deku, ktorá bude prípadne slúžiť na dodatočné prikrýtie sa. Okrem toho dávame veľkú podušku, ale nie príliš vypchanú perfin (nižšia je zdravšia) a malý vankúšik.

Pred posteľou mal by byť koberec alebo spracovaná ovčia koža.

Takto vybavený byt mal by uspokojiť každého opravdivého turistu. Prihliadali sme v tomto vybavení k zariadeniam aké všetci na Spiši a Orave majú. Nezabúdajme tiež na osvetlenie. Svetlo musí byť jasné. Jeden zdroj svetla musí byť umiestnený centrálny a druhý prenosný, tzv. nočná lampa. Takisto vytieračka musí byť pred dverami. Keď sieň alebo predsieň sú dosť obširne možno v nich umiestniť vedrá na vodu ako aj umývadlo. V každom však prípade snažme sa, aby sa turista bývajúci s nami v jednom dome dobre cítil. A toto môžeme dosiahnuť iba vtedy, ak izolujeme jeho prostredie od stálych obyvateľov nášho domu. Nesprávne je presvedčenie, že spolu je priateľskejšie. To vak neznamená, aby sme sa natrvalo izolovali od turistu. Snažme sa našu pohostinosť obmedziť na ako najlepšie služby. Spoločenské styky sú vecou druhoradou, ktorá chce dlhšej doby poznávania sa a nie je to vec najväčšej. Nevieime totiž či si to prenajímajúci u nás miestnosť praje či nie. Stopercentne vieme ale, že chce klud a pohodlie. V nasledujúcom článku o výžive a otázkach s tým spojených.

MARIAN BRZOZA

KOŠELOVÁ BLÚZA

1. zadný diel blúzky (stredom bez švika) 2. predný diel blúzky 3. rukáv 4. golier 5. manžeta.

Spotreba materiálu: 2,5 m pri šírke 80-90 cm. Postup práce pri strihaní a šití bavlnenej blúzky: Materiál obaríme v horúcej vode, vysušime a vyžehlíme. Látку preložíme, pristrihujeme jednotlivé časti blúzky, zadný diel stredom na preložku látky, predný diel stredom k pevným okrajom. (Podloženie pod zapínanie je označené prerušovanou čiarou). Diely vystrihujeme, vykličkujeme, zostehujeme a vyskúšame. Dbáme na dostatočnú volnosť v objemoch. Záševky zošíjeme a rozžehlíme. Potom zošíjeme plecové a bočné šviki. Šviki zapracujeme tak, že okraje zahňeme asi na pol centimetra a vyštepujeme strojom.

Košelový rozpark na rukáve spracujeme takto: Na označenom mieste, t.j. asi desať centimetrov od zadného šviku rukáva kolmo osem centimetrov. Pristrihujeme 16 cm dlhý, 4 cm široký rovný pásik, ktorý prišijeme z lícovej strany za malý (polcentimetrový) švík. Pásik preložíme na polovicu, kraje zahňeme pol centimetra na rubovú stranu a prešijeme na stroji. Volnosť rukáva do manžety upravíme záhybkami alebo naberaním. Zošitú manžetu pristehujeme lícom k lícu rukáva. Takisto postupujeme aj pri šití goliera. Rukávy v oblúku dvakrát drobne prestehujeme, nite mierne stiahneme a vstehujeme do prieramkov. Blúzku ešte raz vyskúšame (manžety, rukávy a golier iba pristehované!), skontrolujeme správny objem, šírku goliera a rukávov. Označíme si rozpätie dierok. Golier a manžety prišijeme na stroji, zapracujeme a všijeme rukávy. Dierky na bavlnenú blúzku vyšívame. Dĺžku blúzky zapracujeme strojom.

ODPOVEDAME

Mária. C. píše: „Blíži sa obdobie zberu jesenných hřibov a ovocia. Chcela by som si ich usušiť na zimu. Ako by som správne mala sušiť hřiby a ovocie, aby netratily výživný obsah a arómu?“

Milá čitateľka! Čo sa týka ovocia, musíme vyberať zdravé, neotlčené. Umývame v niekoľkých vodách najlepšie pod bežiacou vodou. Niektoré ovocie musíme dokonca pred usušením položiť na cedítku alebo na sito a na niekoľko minút ponoriť do vriacej vody.

Ak je ovocie veľké, krájame ho na polovičky, štvrtky alebo na plátky. Kostkové ovocie, ako slivky, marhuľe atď., sušíme vcelku alebo prekrójene

na polovičky. Ovocie kladieme na sieťku, ktorá je natiahnutá na zvláštny rám. Ak sušíme polovičky, kladieme ich vnútornou stranou nahor. Slivky a marhuľe môžu byť dokonca nie celkom zrelé a môžeme ich sušiť tak na slnku ako aj v peci v teplote 30-40 stupňov. Po 1-2 hodinách sito vyložíme z pece, aby ovocie vychladlo a potom opäť ho položíme do pece v teplote asi 60 stupňov. Sušíme ho ešte asi 4 hodiny, až ovocie bude celkom zvrastené. Ešte raz ochladíme a zasa sušíme v teplote 80 stupňov asi cez 5 hodín.

Ovocie je dobre usušené ak po prenutí nevychádza z neho stáva.

Na sušenie jablka vyberieme si najlepšie zimné druhy. Môžeme ich sušiť z kôžkou alebo bez. Skazené časti a kôstky odstraňujeme. Aby ovocie ne-

černelo po prekrojení namočíme ho v roztoku citrónového prášku alebo v slabo osolenej vode. Potom prekrójime jablko na 8 kusov alebo na plátky a sušíme 7-8 hodín v teplote asi 80 stupňov. Môžeme sušiť s prestávkami v priebehu niekoľkých dní.

Hrušky sušíme celé alebo prekrójene na polovicu z kôstkami alebo bez nich. Musíme ich tiež namočiť v slabo osolenej vode s pridaním citrónového prášku. Sušíme tak isto ako jablka. Sušené ovocie najlepšie uskladňujeme v drevenej debničke alebo v krabici z tvrdého papiera, medzi jednotlivé vrstvy kladieme pergamen.

Hřiby na sušenie vyberame celé, zdravé. Najskôr ich očistíme z machu a piesku, ale ich neumývame. Hřiby môžeme sušiť vcelku tzn. klobúčiky aj s nožičkami, alebo bez nožičiek. No-

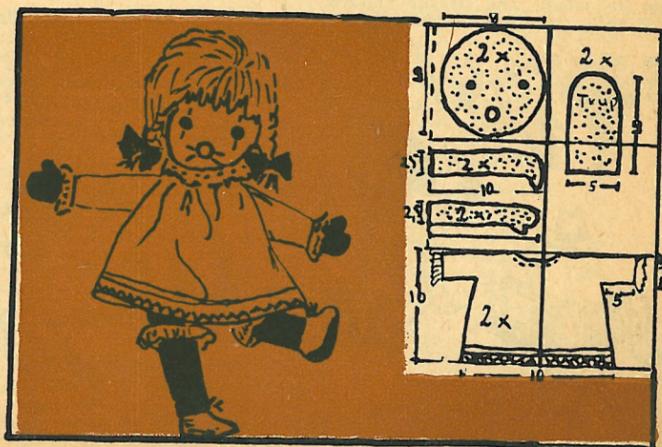
žičky môžeme sušiť zvlášť pokrájane na pásky. Hřiby môžeme sušiť navlečené na lanovú niť a na slnku alebo na site (ako ovocie). Kladieme ich vrchom klobúčika navrh. Krájané hřiby sušíme na sitách, plátky kladieme na site jednou vrstvou.

Hřiby môžeme sušiť najskôr na slnku a potom v peci alebo na teplej kuchynskej platni počiatčne v teplote 60 stupňov, potom 65 stupňov. Dobré sušené hřiby mali by byť elasticke a keď ich silne prehneme mali by sa lámať.

Sušené hřiby mali by sme uschovávať v nádobe vyloženej pergamenom a tesne uzamknutej alebo navlečené na nite, v tzv. venčekoch.

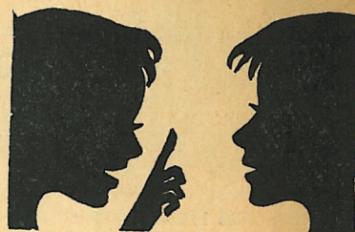
NIELEN PISATEĽKÁM

BÁBIKA

ŽENY • ŽENÁM • PRE ŽENY • O VŠETKOM

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Dieťa treba nutne chrániť pred krivicou ešte pred jeho narodením. Preto každá tehotná žena, ktorá chce porodiť zdravé dieťa mala by užívať vitamín D, ktorý jej predpíše v patričných dávkach lekár v poradni pre tehotné ženy.

Počas celého tehotenstva žena nemala by pribrať viac na váhe ako 8 - 10 kg. Popri tom ak priberá mesačne viac ako 1 kg poukazuje to na hromadenie sa v organizme väčšieho množstva vody, hoci zatiaľ nie sú viditeľné opuchliny.

Mnohé ženy vravia, že nejedia veľa a napriek tomu veľ-

mi priberajú na váhe. Dá sa celkom iste povedať, že alebo jedia príliš veľa, alebo príliš slané jedlá. Množstvo jedla je relatívnou záležitosťou, rozhoduje predsa priberanie na váhe. Práve váha nám povie, či jeme správne alebo priveľa. Z druhej strany odstránenie solníčky zo stola neznamená automaticky diétu bez soli. Nesmieme zabúdať, že nielen haringy, ale aj udeniny obsahujú veľmi veľa soli a v pečive je tiež dosť soli.

V tehotenstve namiesto soli môžeme používať pikantné prípravky ako hren alebo korenie. Okrem toho existuje aj tzv. náhradná soľ, ktorá mení chuť potravín bez toho, aby zavádzala do organizmu kuchynskú soľ.

Celkove delíme tehotenstvo na 3 trojmesačné obdobia. V prvom období solíme normálne, v druhom - obmedzujeme soľ, v treťom snažíme sa, aby sme jedli čo najmenej soli, čiže dodržiavame tzv. relatívnu diétu bez soli.

KÝM MLÁDA DOSPEJE

Škola mení životosprávu dieťaťa a kladiť naň veľké požiadavky. Aby sa dieťa mohlo škole prispôbiť, podľa možnosti čo najskôr učíme ho, aby bolo presné, poriadne a disciplinované. Do školy dieťa nesmie prísť neskoro, preto musí vstávať tak, aby sa mohlo kľudne umýť, obliecť a bez náhlenia naraňajkovať.

Raňajky musia byť výdatné, nakoľko od toho závisí či sa dieťa bude dobre cítiť a pozorne sledovať na hodinách vyučovania. Tašku z knihami si dieťa musí pripraviť vždy večer a nie v poslednú chvíľu pred odchodom do školy.

Lakte sú citlivým miestom. U detí, ktoré keď prezerajú knihy, kreslia alebo si robia úlohy radi vykladajú lakte na stól - koža na týchto miestach hrubne a drsnie. Je správne, ak na šatôčkach našijeme v tých miestach kusky kože a po kúpeli natrieme

lakte dieťaťa masťným, výživným krémom.

Ak dieťa krváca z nosa posadíme ho na stoličku a na krk mu položíme studený obklad. Nesmieme vtedy dieťaťu čistiť nos, aby sme nezväčšili krvácanie. Ak dieťa príliš často máva krvácanie z nosa musíme sa poradiť s lekárom, lebo môže to byť následok nejakej nemoci.

(pokračovanie)

V VIES V ZE...

Z DOMÁCEHO HRNCA

Keď dieťa prebaľujete nesmiete mu nadvihnúť hornú časť nožičiek, keď ho držíme za chodidlá. Nemluvňa zdvíhame tak, že vždy položíme ruku pod zadoček. Týmto spôsobom uchránime dieťa pred vyklbením bederného kľbu.

Predlžší život topánok, opaskov a iných kožených predmetov z lakovanej kože, ak z času na čas pretriete ich ricínovým olejom a vyleštíte mäkkou handričkou.

Brokátové taštičky po čase tratia lesk. Najlepšie ak ich vyčistíte kašičkou zo zemiakovkej múčky a benzínu, ktorú naložíme hrubou vrstvou na látku a keď vyschne látku vyprašíme.

Ak chceš dôkladne a pevne zaviazať balič, predtým dôkladne namoč špagát vo vode. Všetky uzly budú pevne držať.

Katka ich má ozať veľa. Dostáva ich na rôzne príležitosti. Ale najviac ľúbi tú, čo jej mamička sama ušila. Je to jej najmilšia bábika.

Najprv mamka vystrihla z plsti guľatú hlavičku, trup, ručičky a nožky. Všetko vypechala vatou a zašila. Potom všivala bábike modré očka, našila malé ústočka z červenej látky a spravila pekný účes vrčkôčkami z pletiarskej vlny. Nakoniec ušila mamička šatôčky, aby bábika nemusela mrznúť. Katka tiež ušila svojej bábike plný šatník šiat, aby bola vždy pekne vyobliekaná. Keď Katka ide, spolu s mamičkou a oteckom na prechádzku, zavše si nesie v náručí aj ju - najmilšiu bábiku.

HANA HEGEROVÁ

populárna československá speváčka, vynikajúca šansonierka, ktorá dosiahla významné zahraničné úspechy. Vystupovala aj vo filmoch ako herečka. Pieseň „Čert vezmi smútok“, ktorú uverejňujeme je jednou z jej programů.

Hudba: IVAN HORAL

Text: PETER PETIŠKA

Tempo di blues

Musical score for the song "Čert vezmi smútok" with lyrics in Slovak. The score includes a melody line and a bass line with chords. The lyrics are: "Dažďové kvapky padajú z neba, voda sa leje na starý dom, v takomto čase iste je treba zachovať smutný, chivý tón... Keby tu aspoň kapela hrala! Keby mi niekto zahral dnes, vošla by dvermi kapela malá... Čert vezmi smútok, keď hrá džez. Učal c mi D7 c mi D7 D9 maj7 c mi D7 D9 maj7 laza je prázdna, nikto v nej nie je, z obrazu tvojho zostal len rám, no tak si teda otvorím dvere, otvorím okná dokorán, aby mi aspoň kapela hrala, aby mi niekto zahral dnes... Ujdek nám oknom kapela malá, ach, čert vezmi smútok, keď hrá džez"

DOBRODRUŽSTVÁ KAPITÁNA FIBBERA (VIII)

PODĽA POVIEDKY A. NEKRASOVA KRESLÍ E. GOROCHOV

V Biskajskom zálive Jachta „UMPH“ sa zaplietla medzi vojnové lode, ktoré tu mali manévry. Len mračno dymu z fajok posádky a predstieranie ponorky ich zachránilo od ďalších komplikácií. Šťastne sa dostali do Alexandrie, kde výhodne predali svoje údenáče.

„Plávali sme po Níle a potom sme zakotvili pri malej dedinke. Rozhodli sme sa, že tu doplníme svoje zásoby. Samozrejme, že Fox sa nám stratil. Keď sme ho našli, hrozne nám bolo do smiechu. Fox kľačal na zemi, hlavu mal schovanú v piesku obrovský pštros doň kopal ako do futbalovej lopty. Len čo nás zbadal, schoval aj on hlavu do piesku, hneď vedľa Foxovej.“

Na palube sme sa pýtali Foxa, čo sa stalo. Ukázalo sa, že ani pštros nemal pochopenie pre slovo suveníry, keď mu Fox vytrhol z chvosta jedno pero. Zamierili sme teda k Suezskému kanálu. Plavba bola príjemná. Nemali sme nič iné na programe, iba sa dobre najesť a pozorovať zvieratá na brehu.

Do Červeného mora sme vplávali za tmy. Pochytil nás veľký hlad, a tak sme Foxa poslali do podpalubia, aby priniesol krabicu vajec. Zrazu sme ho začuli, ako strašne nadáva, že z vajca vyráža krokodíl. Ukázalo

sa, že vajcia, čo sme kúpili na deňskom trhu, boli krokodílie a celé podpalubie sa len tak hemžilo malými krokodíľmi.

Na druhý deň sa chcel Fox vykúpať. Skočil do vody a plával okolo jachty. Zrazu vydesený na smrť začal sa drapať na palubu. Pochopili sme všetko. Nad Foxom z vody trčala rozdávaná papuša obrovského žraloka. Hodil som do nej, čo som mal poruke. Prestrašenému Foxovi sme chceli uvariť citrónový čaj, lenže — práve ten som hodil a zachránil mu život.“

Keď sme vyplávali na širý oceán, paluba bola od nich už čistá. Blížil sa rovník a zaumienil som si, že posádku prekvapím. Keď nadišiel pravý čas, prišiel som na palubu oblečený za Neptúna. Námočníci sa však prefakli, že som sa zbláznil. Schytili ma a hodili dolu hlavou do suda. Skoro som sa utopil.

POKRAČOVANIE

DETI, POČÚVAJTE...

**A K O
S A M I E S I A C
O K Ú P A L V M E D E**

Všimli ste si, že keď sa mesiac objaví na nebi, má zlatistú farbu? Ako keby bol obliaty medom! A chcete vedieť, prečo je to tak?

Slnko je na nebi pánom, mesiac je jeho mladší brat a hviezdy — ich sestry. Keď slnko zapadne, aby si po celodennej práci oddýchlo, vystrieda ho na nebi mesiac. A len čo sa objaví mesiac, vysype sa na oblohu plno hviezdíček.

Raz si slnko zmyslelo, že napečie dobrých, sladkých medovníkov a že pozve priateľov na hostinu. Poslalo svojho mladšieho brata — mesiac — do komory po med. Komora, kde malo slnko ukryté všetciľaké veci, bola ďaleko, až za lesom. V tejto komore slnko opatrovalo rosu, ktorú každé ráno

zbieralo z kvetov: bola tam aj rôznofarebná dúha. A v prostriedku komory stál veľký sud s medom.

Išiel teda mesiac po med. Nabral plný, plnučičký krčah a pobral sa späť. V polovici cesty si chcel oddýchnuť — krčah s medom bol ťažký. Poprosil tri hviezdičky-sestry, aby mu zatiaľ krčah podržali.

Zazrel to vietor, ktorý sa na slnko hneval preto, že ho nepozvalo, a rozhodol sa, že sa slnku pomstí. Zo všetkých síl fúkol na krčah. Krčah s medom sa prevrátil a všetok med sa vylial na mesiac.

Od toho času má mesiac zlatistú farbu — ako farba medu.

— ni —

Prípad na rozlúštenie

CHYŤTE ZLODEJA!

Výkrik „Chyťte zlodejca!“ začul inšpektor Werner, keď prechádzal rušnou ulicou v strede mesta. Výkrik vyšiel z obchodu s rádiami a hneď nato vybehol na ulicu predavač. Vysvetlil inšpektorovi, že mu z obchodu zmizol drahý tranzistor. Predavač podozrieval mladého nízkého blondína, ktorý sa chvíľu poneviera po obchode a naraz sa stratil. Vzápätí predavač zbadal, že mu chýba tranzistor.

Inšpektor vykonal krátke šetrenie, ktoré naviedlo stopu do blízkej potravínárskej samoobsluhy. A vskutku: v predajni inšpektor zbadal muža, ktorý zodpovedal predavačovu popisu. Bol to nízký plavovlások, v ruke držal

aktovku a, ako sa zdalo, bol vyplašený. Inšpektor ho oslovil:

— Vy ste ukradli tranzistor. Otvorte, prosím, aktovku!

— Ja? — ohradil sa blondín. — Dovoľte! V aktovke si nesiem opravené topánky od obuvníka, učebnicu pre dieťa a fľašu sirupu proti kašľu.

Na dôkaz svojho tvrdenia otvoril aktovku; tranzistor tam naozaj nebol.

V tej chvíli zbadal inšpektor ešte jedného nízkého blondína, ktorý pozoroval, čo sa tu robí. Mal turistický vak s páskom prehodným cez plece. Inšpektor pristúpil k nemu a z jeho vaku postupne vybral tranzistor, dva baličky makarónov, balíček kávy, šek z pokladnice, peňaženku, elektrickú baterku a napokon štyri diely Dickensa. Položil veci na stol a nevyšimajúc si protest muža, ktorému vak partil, obrátil sa k prvému blondínovi:

— Predsa ste to boli vy. Vy ste ukradli rádio!

Ako na to prišiel?

(Rozlúštenie je na str. 13)

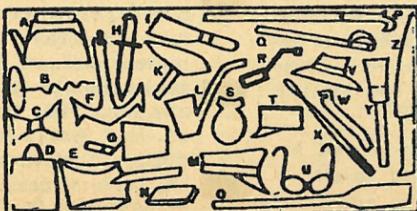
NAJ... NAJ... NAJ...

Púšť je územie s malým percentom zrážok, skoro bez vegetácie alebo vôbec bez vegetácie. Obývané sú len oázy, zavlažované spodnou vodou. Podľa charakteru rozoznávame púšte piesočné, kamenité, skalnaté, hlinité a soľné. Púšte zaberajú plochu asi 5 miliónov km², to je jedna dvanásťina povrchu pevniny.

Názov púšte:	Charakter:	Svetadiel:	Rozloha v km ² :
1. Sahara	piesočná a hlinitá	Afrika	7,770.000
2. Líbyjská	skalnatá	Afrika	1,683.000
3. Veľká austrálska		Austrália	1,500.000
4. Arabská	piesočná	Afrika	1,295.000
5. Gobi	piesočná a skalnatá	Ázia	1,036.000
6. Dahná	piesočná	Ázia	647.000
7. Kalahari (Kari-Kari)	piesočná	Afrika	518.000
8. Takla Makan (Tarimská)	piesočná	Ázia	320.000
9. Kara-kum	piesočná a kamenitá	Ázia	270.000
10. Kyzyl-kum	piesočná	Ázia	230.000

Kotvu, označenú písmenom „F“, nájdete na našom obrázku. Odpovede nám posielajte do siedmich dní. Vylosujeme z nich knižné odmeny.

NÁŠ KVÍZ

Kalendár

SLNCA
Východ Západ
1. október 5.hod.35.min. 17.hod.16.mia.
15. október 5.hod.59.min. 16.hod.43.min.

MESIACA
1. október 1.hod.40.min. 16.hod.45.min.
15. október 16.hod.08.min. 2.hod.20.min.

Nový mesiac 3. októbra
Prvá štvrt 10. októbra
Plný mesiac 18. októbra
Posledná štvrt 26. októbra

P	W	Š	C	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VÝROČIA

1.X.1949 — utvorenie Čínskej ľudovej republiky. 4.X.1957 — prvá umelá družica Zeme. 4.X.1959 — Luna III. — snímka odvrátenej strany Mesiaca. 7.X.1949 — vznikla NDR. 12.X.1943 — boj pri Lenino. 12.X. — deň Poľského vojaka. 16.X.1942 — poprava vo Varšave 50. bojovníkov proti fašizmu. 24.X.1942 — útok Ľudovej gardy na „Café Club“, „Mitropu“ a tlačiareň „Nového varšavského kuriéra“, ako oplata za 50 popravených 16.X.1942. 24.X.1945 — vznikla Organizácia spojených národov.

ZVIERATNÍK

ON. Povaha agresívna a výbušná. Rád vládne, neznáša závislosť. Je schopný, ale jeho nedisciplinovanosť a prudkosť spôsobujú, že sa s ním ťažko nažíva. Ak dokážete pôsobiť upokojujúco na jeho nepokoj — máte nádej na jeho priateľstvo. Najlepšie je darovať mu tabak, kus mramoru alebo iný nezmysel. Prijme ho vážne.

ONA. Je trochu herečka. Rada má okolo seba dramatické ovzdušie. Je náladová. Vie byť šľachetná, ale aj egoistická. Rada sa páči. Darujte jej falošné šperky, orientálne voňavky alebo šál.

HUMOR

— A váš synček má taky mališíky talent?

KAŽDEMU SVOJE

Vo veľkom prípitku pri večeri na počesť sedemdesiatročného kolegu povedal profesor M. okrem iného toto:

„Osobitne som šťastný, že môžem zablahoželat drahému jubilatovi práve k tomu veku, ktorý sa nachádza medzi trochu hromotnou osemdesiatkou a veľmi ľahkomyseľnou šesťdesiatkou...“

ROZLÚSTENIE PRÍPADU CHYTTE ZLODEJA!

Účet z pokladnice svedčil o tom, že dotyčný muž s vakom kúpil makaróny a kávu v tejto samoobslužke. Keby bol predtým ukradol tranzistor, musel by prístroj byť naspodku jeho vaku a nie navrchu. Nebolo tu dôvodu, aby vyberal aparát a nákup uložil naspodok. Rádio teda ukradol blondín z aktovkou, ktorý ho — keď zbadal poplach — vhodil do vaku zákazníkovi, ktorý sa mu podobal.

RADY ♦ PORADY ♦ RADY ♦ PORADY ♦ RADY

O PORADACH TECHNICZNYCH DLA BUDOWNICTWA NA WSI

W związku z cyklem naszych porad, dotyczących prawa budowlanego informujemy, że szczegółowe porady techniczne może otrzymać każdy rolnik indywidualny jak również zespoły chłopskie i spółdzielnie w zakresie wykonawstwa robót budowlanych i produkcji materiałów budowlanych z surowców miejscowych w Zarządzie Architektoniczno-Budowlanym Prezydium Powiatowej Rady Narodowej.

Poradnictwo techniczne, do którego prowadzenia

zostały zobowiązane powyższe jednostki administracyjne instrukcją Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 17 stycznia 1958 r. w sprawie organizowania porad technicznych dla budownictwa spółdzielczego i indywidualnego na wsi (Monitor Polski Nr 10, poz. 65) obejmuje:

1) w zakresie lokalizacji i projektów budynków

- udzielanie wskazywania co do sytuowania budynków na działce zgodnie z przepisami prawa budowlanego i wymaganiami racjonalnej gospodarki rolnej,
- udzielanie budującym porad co do wyboru najwłaściwszego projektu typowego (lub jego adaptacji) i zastosowania materia-

łów — w zależności od zasobów surowca miejscowego i innych materiałów budowlanych,

c) wskazanie źródła zakupu projektów typowych,

2) W zakresie zapotrzebowania i nabywania materiałów budowlanych

- pomoc w ustalaniu zapotrzebowania na materiały budowlane
- wskazywanie źródeł nabycia materiałów i surowców odpadkowych na terenie powiatu lub na innych terenach w miarę zbierania materiałów informacyjnych,
- informowanie o sposobie składowania, magazynowania i zabezpieczenia przed zniszczeniem materiałów budowlanych,
- informowanie o warunkach otrzymania

kredytów bankowych na nowe budownictwo i remonty.

Niezależnie od tego Zarządy Architektoniczno-Budowlane udzielają porad technicznych w zakresie produkcji materiałów budowlanych w zakresie technik budowy z materiałów miejscowych zastępczych i nowych oraz w zakresie szkolenia i propagandy.

Poradnictwo techniczne prowadzone jest bezpłatnie tak dla spółdzielni produkcyjnych, ich członków, jak i rolników gospodarujących indywidualnie zatrudnionych w PGR-ach oraz zespołów chłopskich, zrzeszeń komitetów i spółdzielni pracy zrzeszonych dla eksploatacji surowca miejscowego, produkcji materiałów lub do wykonania budynków dla swoich członków.

WITOLD FERFET

JAK POZNAĆ WIEK BYDŁA?

U bydła obu płci wiek określa się po zębach, a u krów można także po rogach.

Rozpoznawanie wieku według zębów

Po urodzeniu — zależnie od wczesności dojrzewania 4 lub 8 siekaczy zachodzących jeden na drugi.

14—20 dni — zjawiają się po 3 mleczne zęby.

3 miesiące — okrajki osiągają pełnię rozwoju.

Rok i 3—5 mies. — przerywna się piąty ząb trzonowy.

Rok i 8—9 mies. — wypadają cęgi mleczne i przerywna się cęgi stałe.

2 lata — przerywna się szósty ząb trzonowy stały.

2 — 2,5 lat — zmieniają się mleczne średniaki wewnętrzne.

Okolo 3 lat — zmieniają się pierwsze 3 zęby trzonowe mleczne, zmieniają się także średniaki zewnętrzne.

Okolo 4 lat — zmieniają się okrajki.

4 — 4,5 lat — zaczyna się ścieranie siekaczy stałych, oprócz okrajków.

6 lat — powierzchnia ścierania się cęgów przybiera formę poprzeczną owalną.

8 lat — powierzchnia ścierania się cęgów zaokrągla się.

10 lat — powierzchnia ścierania się średniaków i okrajków zaokrągla się.

12 — 13 lat — powierzchnia ścierania się na cęgach i wewnętrznych średniakach przybiera formę podłużnie owalną.

14 — 15 lat — forma podłużnie owalna na wszystkich siekaczach.

Po rogach można poznać wiek u tych krów, które przechodziły porody. Podczas ciąży mianowicie oraz przy wzmocnionym wydzielaniu mleka po wycieleniu dopływ substancji odżywczych do rosnących rogów jest zmniejszony, wskutek czego na rosnącej w tym

czasie części rogów powstaje rowkowe zagłębienie zwane pierścieniem. Liczba pierścieni na rogach odpowiada zatem liczbie wycieleń; dodając do niej 2 lata (wiek do pierwszego pokrycia) otrzymamy przybliżony wiek krowy. Jeśli np. krowa ma 3 obrączki, świadczy to, że ma 5 lat. Zdarza się, że niektóre odstępy między obrączkami na rogach są szersze od innych, dowodzi to jałowien krowy w tym okresie. W takich wypadkach dodajemy do obliczonych lat jeszcze tyle, ile jest podwójnych obrączek. Jeśli np. jest 6 obrączek a w dwóch miejscach odstępy między nimi są bardzo szerokie — oznacza to że krowa ma około 10 lat.

HENRYK MACZKA

PRAŽSKÉ TELACIE REZNE

Rozpočet: 4 telacie rezne (môžu byť i mladé hovädzie), 3 lyžice tuku, soľ, hladká múka, 3 vajcia, 7 dkg šunky, 1 kyslá uhorka, 1 hlávka šalátu.

Rezne na okrajoch narezeme, naklepeme, pomúčime, na každej strane asi 3 — 4 minúty opekáme. Vyberieme na teplú misku, šťavu zaprášime štipkou hladkej múky, podlejeme 3 lyžicami polevky alebo horúcej vody a do šťavy rozmiešame 3 vajčka. Vajčka upravíme na rezne, posypeme sekanou šun-

kou, obložíme uhorkou a šalátom, v zime nakladanou uhorkou alebo paradajkou. Podávame so zemiakmi.

Hotové asi za 30 minút.

ŠTOLVERKOVÉ REZY

Rozpočet: 45 dkg hladkej múky, 12 dkg margarínu (alebo 10 dkg masla), 15 dkg cukru, 5—6 lyžice mlieka, 2 celé vajcia, 3/4 prašku do pečiva. Krém: 10 dkg cukru, 1/2 litra mlieka, 4 lyžice hladkej múky, 15 dkg masla, 10 dkg cukru. Poleva: 1 čokoláda na varenie, kúsok masla.

Prvý materiál spracujeme na dosku na cesto, ktoré rozdelíme na 4 diely. Rozvaľkame a upečieme každé zvlášť. Upečené pláty natierame pripraveným krémom. Rez zaťažime aspoň na dve hodiny a

potom polejeme čokoládovou polevou. Krém: cukor upálime na hnedo a za leme mliekom, v ktorom sme rozhabarkovali hladkú múku. Uvaríme hustú kašu, necháme vychladnúť a zamiešame s vymiešaným maslom a cukrom. Poleva: čokoládu rozpustíme s kúskom masla a dobre spolu premiešame.

Hotové asi za 1 hodinu.

PIROŽKY SO ZEMIAKMI

3—4 uvarené zemiaky vychladíme, zomelieme spolu s 50 dkg tvarohu (tučného alebo chudého). Zamiešame s vajcom a 20 dkg múky. Cesto vyložíme na dosku posypanú múkou, sformujeme valček a nožom krajame šikmé kusky. Pirožky varíme v osolenej vriacej vode a keď sú už uvarené, odcedíme a

polejeme horúcim maslom so strúhankou. Nakoniec posypeme cukrom-pudrom: Tie isté pirožky budú celkom inak chutiť ak ich pripravíme z múky bez zemiakov.

MLIEČNY KYSEL

Z troch pohárov mlieka zoberieme niekoľko lyžíc a rozhabarkujeme v nich 1—2 lyžice zemiakovej múky. Ostatné mlieko uvaríme s 1/4 vanilkovej tyčinky alebo s vanilkovým cukrom a 10 dkg cukru. Do vriaceho mlieka pridáme dôkladne rozhabarkovanú múku a za stáleho miešania — zavaríme. Vylejme do oplachutej vodou misky a vychladíme. Ku kyselú podávame šťavu, lekvár alebo surové ovocie maliny, jahody a iné.

PREDPLATNÉ

V ČESKOSLOVENSKU PRIJÍMA: POŠTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADSKÁ 46, PRAHA 2, VINOHRADY. INDEXOVÉ ČÍSLO ŽIVOTA JE 36650 A PREDPLATNÉ NA JEDEN ROK ČINÍ 24,60 KčS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RÚZNÝMI POTÍŽENÍMI A ROZČILUJÍCIMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednarčík, Augustyn Bryja, Adam Chalupiec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškievicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta czeska — Valerie Wojnarowska. Korekta słowacka — Zofia Mycielska-Golik. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12. tel. 28-24-11. ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81. Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabyć w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa. Oddano do druku 10.IX.67 r. Podpisano do druku 10.X.67 r. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 1543.

ŽIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE

Národnostná menšina Čechov a Slovákov žijúca v našej krajine obýva niekoľko vojvodztiev.

Väčšie zoskupenia (ktoré predstavujeme na mapách) sa združujú v Kultúrnej spoločnosti Čechov, a Slovákov v Poľsku, ktorá v tomto roku slávi svoje 20. výročie existencie a pôsobnosti.

Okrem toho ešte vo viacerých miestach žijú skupiny našich menšín.

